

ARIJOS, STUTTGARTAS IR VILNIUS

Tenorą Stasį Barą Vokietijon palydint

Stasys Baras Chicagos Lietuvių operos "Pajacuos"

Kiekvienas asmuo, stovintis kultūrinio darbo baruose, yra brangus lietuvių išeičiai. Brangiausia tampa tas, kurio vietoj nebeturime pakaitalo. Giliai liūdėjom dramaturgo ir rašytojo Antano Škėmos. Bet jo vietoje jau atsistojo dramaturgai Algirdas Landsbergis, Kostas Ostauskas ir kiti. Nuliūdusi minia į amžino poilsio vietą palydėjo muz. Stepa Sodeiką. Bet šiandien "Dainava" turi muz. Petrą Armoną. Tokių pavyzdžių galima priskaityti ilgą eilę. Bet kas atsiktų, jei susirgtų ar šiaip nuo scenos nusilmtų mūsų iškilusis ir vienintelis tokio lygio tenoras Stasys Baras?

Vienam laiškė iš okup. Lietuvos, kuris buvo parašytas, ten užgirdus juostoje Chicagos Lietuvių operos "Aidą", išreikštas ir Kipro Petrausko sakinytis: esą, jis galis ramiai mirti, kada išsivijos lietuvių turi tokį tenorą, kaip Stasys Baras...

Mes išsivijoje mėgstam Stasį Barą, su malonumu einam klausytis jo pasirodymų, jam keliam ovacijas. Bet kiekvienas akylesnis muzikos mėgėjas ar šiaip kultūrininkas dažnai ir pagalvoja: o kas bus, kai Stasio Baro žvaigždė ims gesti, kas pavaduos jį?

Šiame numery:

- Pokalbis su "Auksos žašies" teksto autore ir filmo režisore Birute Pūkelevičiute.
- Tenorą Stasį Barą Vokietijon palydint.
- Aloyzo Barono premijuotas romanas išleistas anglų kalba.
- Mikalojaus K. Ciurlionio tragedija.
- Ramon Perez de Ayala eilėraštis.
- Domingos Monteiro novelė.
- Dailininkas J. Bagdonas ir abstraktusis menas.
- Senoji ir naujoji Metropolitan opera.
- Žmogaus ir "Aidų" problema.
- Kaip atrodys M. Jankaus monografija.
- Žvilgsniai į literatūrą.
- Moterų gyvenimas.

dar pasikalbėjom vienu kitu klausimu:

— Iš kurių aplinkybių išplaukė jūsų apsisprendimas kaip tik šiuo metu įdainuoti plokštelę? Ir kodėl pasirinkot Vokietiją?

— Plokštelę įdainuoti galvoju jau seniai, bet įdainavimas nėra toks paprastas dalykas. Zondavau dirvą Chicagoje. Buvo ambicija plokštelę padaryti su orkestru, kas mano balsui geriausiai sekasi (interpretuoti ir pildyti). Bet Chicagoje, ir apilamai Amerikoje, veikia stipri muzikų unija, ir čia plokštelės įdainavimas kainuotų pustrėčio karto daugiau, negu Vokietijoje. Vien dėl finansinių sumetimų teko pasirinkti Vokietiją. Antra, laimingu sutapimu Stuttgarto operoje, Vokietijoje, dirba kompozitorius ir dirigentas Darius Lapinskas, kuris maloniai sutiko ne tik diriguoti pačiam įrašymui, bet taip pat vietoj gauti orkestrą, studiją, inžinierius. Tad ir pats įdainavimas vyks Stuttgarte su Stuttgarto orkestru. Įgrojimas turėjo įvykti praėjusį rudenį ar žiemą, bet sunegalavau skilviu, teko atsigrūti į ligoninę. Išėjęs iš ligoninės, jaučiausi silpnas ir nesiryžau tokiam stovyje plokštelės įdainuoti.

— Ar sumanymo finansiniai reikalai krenta ant tamtos pėčių, ar kokia visuomeninė institucija pagalbsti?

— Kiekvienas pasirodymas su orkestru reikalingas milžiniškos pinigų sumos: gaidų nuoma, or-

kestro honoraras, įdainavimo studija bei personalas ir suredagavimas "master type". Finansiskai įdainavimo joku būdu nebūčiau pajėgęs atlikti be nuosirdžių Mackevičių (Standard Federal Savings and Loan Ass'n direktorių taryb. pirm. ir prezidento) — tėvo ir sūnaus — pagalbos, kurie, pasitikėdami tik mano žodžiu, paskolino tam reikalui visą sumą. Spaudoje jau buvo užsiminta, kad veikia komitetas iš Danguolės Bartkuvienės, kun. dr. Igno Urbono ir buv. Lietuvos operos solisto Antano Sprindžio. Prieš šiuos žmones lenkiu galvą, nes tai buvo pirmieji skatintojai, kad plokštelė būtų padaryta. Ypatingai iš jų noriu išskirti moterišką lytį. Prieš daugiau kaip metus minėti asmenys pradėjo rinkti plokštelės prenumeratorius, kurie yra užsisakę plokštelę, bet jos dar negauna). Komiteto surinktų prenumeratorių lėšų šiuo metu nenaudoju. Juos panaudosiu sugrįžęs baigto produkto — plokštelės išprikimui.

— Koks bus plokštelės repertuaras?

— Tai bus lietuviškai įdainuotos įvairių operų arijos. Dauguma arijų iš operų, kurias statė Chicagos Lietuvių opera, ir priedo dar penkios arijos, kurių niekur nesu dainavęs. Minėtą repertuarą paruošiau su maestro Aleksandru Kučiūnu ir dainavimo mokytoju Dmitry Onofreiu, buvusiu žymiu tenoru Europoje ir JAV. Dėl finansinių sunkumų į šį žygį negaliu vykti su A. Kučiūnu, kuris, kaip minėjau, visu nuosirdumu su (Nukelta į 2 psl.)

PO TREJŲ TYLOS METŲ

Pokalbis su teksto autore ir filmo režisere Birute Pūkelevičiute

Nejauku viešai prašnekti po trejų tylos metų. Berods, ir tinkamai išsireikšti būsiu atpratęs. Bandau įsivaizduoti, kaip jautėsi pasakų žuvis, atburta į bajoro dukrą: gal ir jai iš sykiu buvo nejauku prabilti žmogaus balsu. Kaip nupasakoti gyvenimą marių dugne, nebūtu plaukiojimą po žaliai mėlynuis vandenimis?

Fanašiai jaučiuosi ir aš, bičiuliško redaktoriaus užkalbinta, šį nuostabiai giedrą lapkričio vakarą...

— "Auksos žašies" filmo žiūrovams, manome, jau iš anksto būtų įdomu sužinoti, kokios priežastys lėmė šio pirmo spalvoto lietuviško filmo gimimą?

— Sau kadaise buvau pažadėjęs, kad niekad neturėsiu kanarėlių, nepirksiu skrybėlės ir nesuksiu filmo. Kanarėlė atsitiktinai įskrido pro langą, skrybėlė teko krikštyti įsigyti, o filmą, deja, laisva valia susukau.

Kadangi pati esu aktorė, man scenos menininko dalis išsivijoje nuo seno rodė žiauri. Spektaklio numerinimas po kelių pasirodymų yra šurpus faktas — tarsi į karštą būtų guldomas jaunuolis, dar nespėjęs saule pasidžiaugti. Jog ir po dvidešimties išsivijos metų teatrinė veikla neužgeso, jog kartkartėm tebekyla uždangos naujoms premjeroms — tenka tikrai stebėtis. Daugelį nuopelnų minėdami, dramatos aktoriumi privalome bent vieną kreditą atiduoti: už ištikimybę savo pašaukimui tokią valandą, kai nėra vilties, nėra ateities, nėra jokios giedrės, nėra prošvaistės. Kiek savanorių atsirastų kopti į mirtininkų laivą, kuris neišvengiamai nuskęs artėjančio krikščionio verpetuose?

Tačiau gyvenybės instinktas yra toks stiprus, kad net muselė bando išrūgose kapstyti. Viena, girdėjome, besikapstydamas suplakė sviestą ir juo iškopė į viršų. Taigi, ir mes emėm žvalgytis į visas puses: bene yra kur nors plyšys, pro kurį būtų įmanoma ištrūkti į žydus akiračius.

Pirmasis mūsų kontaktas su platesniu visuomenės ratu buvo dailiojo žodžio plokštelės. Tačiau vien akustinis vaidybos užfiksavimas atrodė neganėtinai rezultatas.

Ir, štai, nevilties brūzgynuose ir kemsynuose nušvinta n. kad nematytas kelias: platus, šviesus, saulėtas, akimis neužmatomas. Dramos aktoriumi atsiveria nauja galimybė — susirišti su žiūrovu per ekraną ir gyventi jame visados, visados. Palikti savo šypseną, mostą, žvilgsnį, vertingą vaidybos akimirką — neištrinamai. Tiesa, amžinumas reliatyvus, bet dingstančių civilizacijų ir nugarmančių kontinentų perspektyvoje kiek amžinesnė būtų knyga, paveikslas, statula?

Toks buvo pirmas filmo pažadas ir jis mus visus paviliojo. Paviliojo ir mane.

Grynai aktoriškai apsisprendimo momentą pastiprino kita paskata — žymiai visuomeniškesnė. Lietuviškos darbuo minai knygos nepakanka; tenka ieškoti efektingesnių priemonių jaunuomeni patraukti. Sakysime, bandymas "Žirginėlių" plokštele prašnekti į mažuosius atnešė stebinančių rezultatų. Gausiais vaikų laiškais, iš kurių turime sudarę puikų rinkinį (bene vertą atspausdinti!), net pirmieji vaikų literatūros rašytojas vargiai galėtų pasigirti.

Kadangi jaunas pilietis yra atviras visiems išpūdžiams, lietuviškam žodžiui reikia puošnesnio apdaro: jis turi bent kiek žibėti, spindėti, raibuluoti —

Ataina nervingas, liepsnojančias filmavimo laikotarpis: plieskia šviesos, kamera žirzia, kaip širšė, aktoriai pudruojami, šukuojami, kiekviena scena keilioms sekundėms iškyla iki intensyvumo viršūnės.

Aktoriai dingsta iš horizonto. Lieka tik filminės žaliavos ratai, pritemdytas kambarys, žirklys, cementas ir redaktoriaus vienatvė. Fragmentas glaudžiasi prie fragmento, pamažu formuojasi filmo visuma, lyg margaspalvė mozaika.

Nors filmas, kaip ir kitos meno šakos, yra impulsyvi jausmų ir minčių išraiška, tačiau jo darbo procese techniniai dėsčiai ne syki viską apsprendžia valdoviškais įstatymais. Su jais neįmanoma apsilenkti, filmo problemų neįmanoma vien intucija išrišti. Toji techninių darbų raizgynė kartais atrodo, tarsi džiunglės, pilnos nematytų žvėrių, tykijančių pro kiekvieną medį.

Birutė Pūkelevičiute

Nuotr. Algimanto Kezio, S.J.

antraip pirmas susitikimas su juo nubluks ir nuskęs svetimų žėručiu jūroje.

Gi plokštelė su ekranu net negali rungtyniauti: filmo magika, tikimės, bus daug stipresnė.

Pagaliau, trečioji priežastis, pastūmėjusi mus į filmo šalį, būtų kiekvieno žmogaus širdyje glūdintis geismas: plaukti ten, kur žemė nepažįstama, siekti to, kas dar nepalytėta, ligėtis tolimos, neapglėbiamos erdvės.

— Ką galėtumėte pasakyti apie tokio filmavimo darbo sunkumus?

— Daugelį sykių buvau iš šalies įspėta: šiukštu nekalbėti apie sunkumus! Iš anksto jautresnius skaitytojus norėčiau nuraminti — aimanuoti neketinu. Darbas baigtas, ir visi vargai nugarmedžio praeiti.

Kelios pastraipos apie filmą tėra "žuvies" išpūdžiai apie fantastišką, nepažįstamą marių dugną.

Iš vienos pusės filmas reikalauja plačios, degančios vaizduotės, iš kitos pusės — kinietiškos kantrybės ir milimetrinio tikslumo. Smulkiai apgalvota skripto ruoša galėtų prilygti inžinieriaus planui, braizant milžinišką pastatą, kur iki detalių apgalvota, išmatuota ir nužymėta.

Ataina nervingas, liepsnojančias filmavimo laikotarpis: plieskia šviesos, kamera žirzia, kaip širšė, aktoriai pudruojami, šukuojami, kiekviena scena keilioms sekundėms iškyla iki intensyvumo viršūnės.

Aktoriai dingsta iš horizonto. Lieka tik filminės žaliavos ratai, pritemdytas kambarys, žirklys, cementas ir redaktoriaus vienatvė. Fragmentas glaudžiasi prie fragmento, pamažu formuojasi filmo visuma, lyg margaspalvė mozaika.

Nors filmas, kaip ir kitos meno šakos, yra impulsyvi jausmų ir minčių išraiška, tačiau jo darbo procese techniniai dėsčiai ne syki viską apsprendžia valdoviškais įstatymais. Su jais neįmanoma apsilenkti, filmo problemų neįmanoma vien intucija išrišti. Toji techninių darbų raizgynė kartais atrodo, tarsi džiunglės, pilnos nematytų žvėrių, tykijančių pro kiekvieną medį.

(Nukelta į 2 psl.)

Tragiška prozinė poema

Prof. Charles Angoff įvadas Aloyzo Barono 1961 m. "Draugo" konkursą laimėjusiam romanui "Lieptai ir bedugnės", dabar Manyland Books leidyklos išleistam anglų kalba "Footbridges and Abysses".

Aloyzas Baronas, FOOTBRIDGES AND ABYSSES, Introduction by Charles Angoff. Manyland Books, Inc., New York, 1965.

Iš lietuvių kalbos vertė J. Zemkalnis. Knyga kietai įrišta, 230 psl., dail. Pr. Lapės aplanko piešiny, kaina \$4, gaunama Drauge.

Henrikas Barbusse laikė karą barbariškais apeigomis. Tolstojus vaizdavo jį kaip beprasmiškas garbės essay. Steponas Crane daugiausia žiūrėjo į jį kaip į dramos pratybas — garbingas, bereikšmes ir atsitiktines. Rašytojo Hemingway akyse karas buvo nuostabus reiškinys, tačiau jo galvosena dažnai buvo lyg paauglio, stebinti visą gyvenimą tarsi žemos kokybės filmą. Graikų dramaturgų, ypač Euripido ir Aristofano nuomone, karas žemino žmogų, ir šitas pažeminimas kaip tik sudarė didžiausią jo praeikimą.

Barono romanas kaip tik priklauso šiai mokyklai. Nors, tikrumoje, jis ir nestovi tame pačiame aukštyje kaip minėtieji graikai, rašytojas turi daug bendro su jais. Jis yra tikslus, kupinas begalinės užuojautos tyliai kenčiančioms masėms, jis yra lyriškas ir tuo pačiu metu sugeba aštriai, net karčiai charakterizuoti bei komentuoti. Bū-

Aloyzas Baronas

FOOTBRIDGES and ABYSSES

ALOYZAS BARONAS

Knygos viršelis, pieštas Pr. Lapės

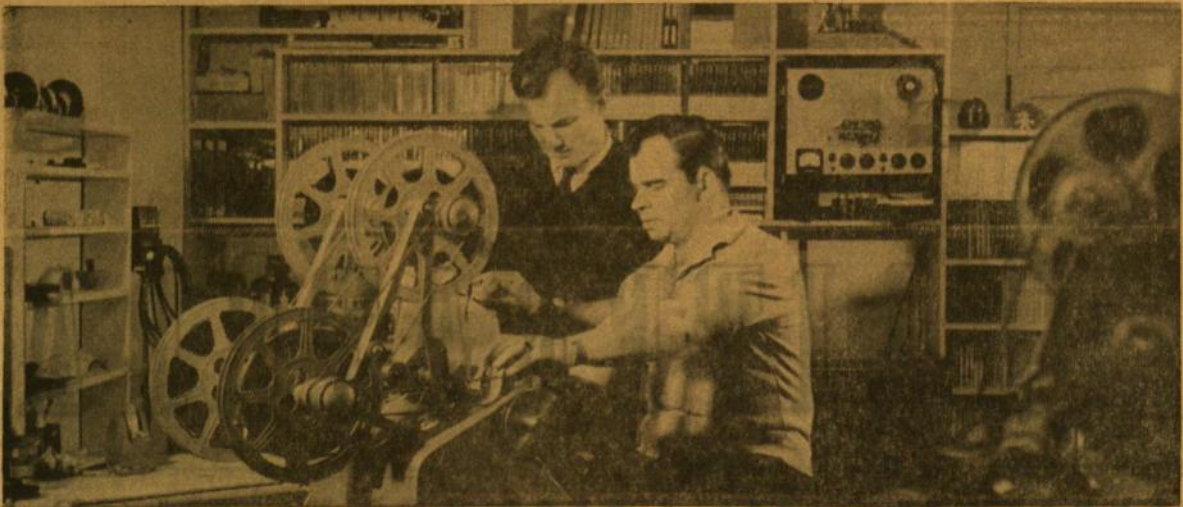
damas tikru menininku, jis įžvelgia žmoguje kartu Dievą ir sėtoną.

"Footbridges and Abysses" neturi intrigos tikrąja to žodžio prasme. Nieko ypatingo tarp individualių veikėjų "neatsitinka". Tačiau patiems veikėjams atsitinka labai daug, tikrumoje didžiulėms jų masėms ir, perkelta prasme, visai žmonijai. Romano turinys trumpai galima kitaip apsaityti: vokiečiai turi suėmę grupę lietuvių belaisvių ir vartoja juos kaip įrankį nacių karo mašinos statybai. Šitie belaisviai yra plėšomi tarp dviejų negalimybių: tęstino pasidavimo naciams, arba tiek pat nekenčiamų sovietų "išlaisvinimo". Pamažu naciai praranda savo viršinkystę... sovietų lėktuvai jau girdėti padangėje... žemės, neseniai priklausiusios vokiečiams, atsiduria rusų rankose... žinios apie Stalingradą plinta visoje Europoje kartu su maršalo Pauliaus pasidavimo pareiškimu... ir visiems darosi aišku, kad Tūkstančio metų Reichas yra "kaput".

Tačiau visa tai sudaro tik įvykių prozą. Baronas jai pritaiko žodžių muziką ir gaunasi didinga simfonija, išsiskiant anų dienų skausma bei ekstazė,

(Nukelta į 2 psl.)

„Aukso žąsies“ sinkronizatoriai Alg. Zemaitaitis ir P. Jasiukonis filmo paruošimo darbyne.

Pokalbis su Birute Pūkelevičiute

(Atkelta iš 1 psl.)

Vienu filmas esmėje nėra techninių problemų narpliojimas. Tai menas šaka „par excellence“ su savo meniniais reikalavimais. Visa bėda, kad norint pakliūti į kūrybinę filmo glūdumą, susitikimas su tigras ir krokodilais bus neišvengiamas.

Tiktai tada atsivers septynių stebuklų platumos: tokios neįsivaizduojamos, kad, net iš tolo jas pamatęs, raibsta akys ir sąsa širdis.

— Esate literatūros, teatro ir filmo žmogus. Idomu, kaip visa tai suderinate savo kūrybiniuose užmojuose?

— Su literatūra mano santykiai nepašalio. Ji labai kantraus būdo ir leidžia man keliauti periferijom, laukdama ten toli, kur „žiba žiburėlis“. Net pirštu nepagrūmoja. Gal todėl, kad kiekviena patirtis išsėina į naują močūtei — literatūrai. Ji labai sena ir išmintinga: svečiuose soduose rašyti vaisiai taipogi sukrinta jos pintinė. Literatūra yra tarsi šalis, kurioje leidžiama turėti dvi pilietiškas.

Teatras žymiai pavydesnis. Jis reikalauja aiškiai apsispręsti, klausimą statydamas ant aštrių briauos: ar filmas? Ka galėčiau jam atsakyti, sukikūsi pakeliui tokį patrauklų varžovą?

— Ka manytumėte apie lietuviško filmo ateitį?

— Nors „Aukso žąsies“ žygis mus visais atžvilgiais nualinų, darbą baigiami galutinai filmui įtikėje: jis bus toji nauja, kibirkščiuojanti išsivijos jėga. Kiek man žinoma, šiuo metu jau kelios kameros yra pasiruošiusios naujiems lietuviškiems filmams. Manychiau, kad „Aukso žąsies“ finansinė pradžuta neabejotinai tuos planus kuriam laikui pristabdytų, lygiai, kaip bent vidutiniska sektmė — pakeltų nuotakas ir sustiprintų pasiryžimo dvasią.

Mes, deja, artimoje ateityje naujo filmo planuoti negalim. Esam giliai paskendę skolose ir mūsų rankos supančiotos.

Tačiau, jeigu man ir nebūtų lemta į filmo pasaulį sugrįžti, aš visados apie jį svajosiū.

— Ar prašėte kur nors šiam filminiam reikalui paramos?

— Ne. Jokių durų neklabenoje, prašydami skatiko. Toks buvo pradinis mūsų nusistatymas, kurį, ačiū Dieviui, pavyko išlaikyti. Todėl parama, kuri neraginama atplaukė, mums yra dvigubai brangesnė. Išprašyta pašalpa, išmaldauta auka — gali tapti slegiančiu išpareigojimu ataskaitai ir ne sykį pašėja kartėlio abiems pusėms. Su džiaugsmu galime šiandien tarti, kad negausius savo rėmėjus minime, ne prievolės verčiami, bet su bičiulystės jausmu; ne kaip išmaldos teikėjus, bet kaip savo draugus, kurie sunkioj valandoj atskubėjo mums pagelbėti ir suteikė nekainojamą moralinį pastiprinimą.

Artėjant premjerai, neketinama ir lietuviškosios Chicagos prievartauti, kraštuinėm priemonėm stumdami ją prie teat-

ro durų. Labai visus kviečiame ir labai visų laukiame. Tačiau laukiame ne pasiukojimo duoklės, bet malonaus svečių atsilankymo. Laukiame Chicagos giedros, nušvitusias, ja kviečiame mūsų pastogėj paviešėti ir drauge su mumis pasidžiaugti: kad išsivijoje gimė pirmas lietuviškas filmas.

Juoba, kad filmo bilietai nėra brangūs. Kiekviena padorėsniame kino teatre kaina būtų panaši. Nors už „Aukso žąsies“ gamybos kaštus būtų imama pastatyti apie dvidešimt gerai įformintų dramos spektaklių ir įrašyti apie septyniolika prabangiai išleistų plokštelių, nesikėsname Chicagos finansine prasme nuolinti. Bran-gesnė tėra premjera. Betgi tai — neeilinė šventė, ir mes tikimės, kad visoje Chicagoje atsiraz keli šimtai žiūrovų, kurie, per daug neslegiami materialinių rūpesčių, nejaus didelio nuostolio, paskyrę penkėtą doleriū lietuviško filmo premjerinei iškilmei.

Norėdami premjeros veidus ir vaizdus pasilikiti atminimui, ketiname šventį dalyvaujančių aktoriū, svečių, spaudos ir visuomenės atstovū užfiksuoti filmo juostoje. Šie Chicagos premjeros fragmentai turėtų ateityje keliauti su „Aukso žąsies“ filmu į kitas kolonijas, kaip dokumentinis priedas.

Tiems svečiams, kurie pasirinks sekmdienį, valandų įvairumas leis tinkamai tą dieną susitvarkyti. Ankstyvieji vaidiniai bus patogūs šeimoms su vaikais, eventualiai ten pat net papietaujant. McCormick Place turi ne tik prašmatnų restauraną, bet ir labai priednamų kainų užkandinę. Jaunam žiūrovui bus idomu ir miniatiūrinis aerodromas čia pat, saloj, už stiklinių salės langų. Plati erdvė, galimybė pasidėti žieminius rūbus, suteiks laisvės draugų ir pažįstamų tarpe ilgiau pasizmonėti.

Jaunoms poroms, neturintioms daininikas trokštų padainuoti Vilniuje ar Kaune, jaučiant po kųj lietuvišką žemę ir klausant jo broliams lietuviams. Kvietimų buyo, jų atsiranda ir dabar. Bet... Manychiau, kad reiktų dar giliau susipažinti ir pastidijuoti tų kultūrinių išvykų naudingumą jiems krašte ir mums čia. Lietuvis su lietuviū visada rastų bendrą kalbą, bet kas nori kalbėtis su okupantu ar jo igaliojotiniams...

Pokalbiui pasiekus intriguojantį tašką, lyg tyčia, Chicagos O'Hare aerodrome prie kelevių tako prisitartino iėktuvas. Stasy Baras atsiveikino su savo šeima ir jį išlydėjusiai draugais, o kartu nutrūko ir šis mūsų pokalbis. Šiandien jis jau Vokietijoje, Stuttgarte. Jei viskas gerai seksis, į mūsų namus po mėnesio kito atkeliū visų mylimo tenoro pirmoji plokštelė.

Epelio sruveniniai... Nuotrauka A. Kezio, SJ

Nuotrauka A. Kezio, SJ

TRAGIŠKA PROZINĖ POEMA

(Atkelta iš 1 psl.)

o labiausiai tą didį nužmoginimą, vykųj ne vien tarp žmonių, bet tarp žmogaus ir jį supančių daiktų: nustebusių medžių ir žolų, ir gėlių, ir karvių, ir paukščių. Visi jie žiūri su nuostaba, negalėdami suprasti, kaip Dievo Paveiklas taip lengvabūdžiai išmeta iš savės dievystės kibirkščių. Visur Baronas regi ir girdi gresmę išniekintą, kilnią ir vertybes sumindžioias. „Marsamogių“ vokiečių rasė grobė ir dusino kraštą po kraštą:

„J ūkį atvažiuoja dar daugiau vokieškų sunkvežimių, ir j juos kraunama viskas, kas tik įmanoma išvežti. Vokiečiai grobsto galvijus iš laukų ir kemsia avis bei kiaules į sunkvežimius. Iš klėties jie išvelka drobės rietimus. Baltosios lietuviškų dainų drobės, išbaltintos ryto rasos ir saulės spindulių. Vėniais žino, ką prūsai veiks su ta lyrika drobe“.

Arba vėl: „Prieš akis atsiveina sodyba, mūsų pačių rankomis vakar apnuoginta. Ji panašiai ir nepešta višta, kuri mieliai pranyktų ore iš gėdos. Dvidešimto amžiaus žmogus atbulas kiekia šuoliais atgal į viduramžius. Porą išlikusių ažuolų dar labiau paryskina tą apgalėtiną vaidą“.

Karas turi „du kankintojus: dąbą ir bereikšmingumą“, ir Baronas aiškiai pabrėžia, kad paskutynysis iš jų yra didesnis blygybė. Viskas yra taip begėdiška ir beprasmiška, jog paukščiai ir arkliai, ir vištos stovi ir stebisi ir tikriausiai sako patys sau, kad jie niekuomet nenorėti pasikeisti vietomis su tuo nelaimingu tvariniu, į kurį tiek ilgai buvo žiūrėję su pagarba. „Mes keikiame vienas kitą, kad nęgrūdėtume savo paties verksmą“. Beveik visa, kas buvo šventa, liko iškreipta ir sudrasakyta. „Sakoma, kad tik karstas gali išstiepti kuprių, bet tiesus žmogus turi pakankamai progų

tapti kuprotu, iki ateina laikas gulti ir pap“.

Ko tada tenka kareiviui tikėtis? Ko gali tikėtis belaisvis? „Kas yra laimė? Kelių milijonų dolerių palikimas, gražios merginos sutikimas tapti tavo žmona, puikus namas su automobiliu garaže? Laimė yra miegas utelėmis knibždančiuose šiauduose, kai kiti velka kirkas bei kastuvus ir laukia, kada paklydusi kulka pataikys negirdėta ir nelaukta. Tai yra laimė“.

Tačiau net j apkasus, net j šlykščiuosius šiaudų migius kar-tais padvelkia švelnus vėjelis, nešdamas grožį ir meilę. Šis vėjelis įgauna įvairias formas. Viena jų, dr. Marija, dvidešimt vienierių metų vokiečių gydytoja, turinti su Hitlerizmu ne daugiau bendro kaip šv. Pranciškus su driežu. Ji turi „gražų veidą ir pirštus, sutvertus saldajiniam dėlioti“. Galimas dalykas, kad pasakotojas daugiau ilgisi viso to, ką ji atstovauja, negu jos pačios... tačiau jis jos taip pat trokšta ir tiki, jog ji panašiai jaučia... tyliai jėiu augina nematomą meilės sodą, toli nuo viso šito biaueraus pasaulio... bet visa trūškinančios istorijos kijos sunaikina tą sodą, pridėdamas dar vieną skausmą ir gailęjį prie visos tos neišmatuojamos beprasmybės.

„Footbridges and Abysses“ yra dinginga prozinė poema ne vien apie skaudią bei garbingą Lietuvos istorijos dalį, bet liečianti visą epochą žmonijos istorijoje. Tai yra tragiška prozinė poema, bet ji kartu nušėkdina ir išaukština ir j ji yra labai svarbus įnašas į nesens-tančią žmonijos literatūrą.

— Vertė D. B.

J. Bagdonas Kompozicija (Nuotr. B. Kerbelienės)

Ofiso 735-4477; Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR
EMOCINES LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LLIGOS
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti MI 3-0001

Ofiso HE 4-1414, Rez. RE 7-6867

DR. B. GAIZIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ AKUSERIJA IR MOTERŲ LLIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave kampa) Val: kasdien 1-3 ir 6-8 val vak. Šešt. 12-3 v. p. p. Trečiadieniais uždaryta

Ofiso tel. PR 8-2220
Namu — rez. PProspect 8-0081

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VAIRŲ LLIGOS
3656 West 63rd Street
Pirm., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 11 iki 1 val. ir nuo 4 iki 7 v. v. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val.: kasdien nuo 4 iki 9 v. v.; Šešt. 11 iki 4 val. popiet.; arba susitar.

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJA IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šešt. uždaryta

Tel. GRovehill 6-1595

DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LLIGŲ SPECIALISTE
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Road
Valandos: 9-12 ir 7-9 v. v. pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius uždaryta.

Ofiso ir buto tel. Olymptic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
VAL: kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

Ofiso 585-2525 Rez. TR 3-0281

DR. ALG. KAVALIONAS
VIDAUS IR KRAUJO LLIGOS
5540 So. Pulaski Road
Pirm., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 2-4 ir 6-9 ir pagal susitarimą.

Tel. REHance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val: Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 12-4 p. p., 6-8 val. vak. Šeštad. 12-4 val., trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto Olymptic 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak., išskyrus trečiadienius Šeštadieniū 12 iki 4 poipet

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIRŲ LLIGŲ
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketv. ir penktad. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto — 1 v. p. p., šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1168. Res. tel. 299-2919.

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. BR 8-2233

DR. PETER T. BRAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm. ketv. 1-4, vakar. 7-9, antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus

Tel. ofiso HE 4-5758; rez. HI 5-3225

DR. S. IR M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAJ
Bendra praktika ir Alergija
2751 West 51st Street
Valandos: pirm., antr., ketvirt. 2-9 val., penktad. 10 v. r. iki 1 v. v., šeštad. 10 v. r. iki 1 v. p. popiet. Ligonius prima pagal susitarimą

Ofiso PR 8-7773, Rez. PR 6-4732

DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 West 63 str.
Valandos: pirmad. ketvirt. 6-8 antrad., penkt. 1-4 Prilminėje tik susitar.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LLIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEmlock 6-3545 (Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Tel. PProspect 6-9400

DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 So. Kedzie Avenue
Ofiso val. kasdien: 6-8 Tik svarbiais atsitikimais susitarus

Tel. ofiso PR 6-6346, rez. HE 4-3150

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal sutart.

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9501

DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Specialybė — vidaus ligos
(71-os ir Campbell Ave kampa) Val: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šešt. 9 v. r. — 2 v. p. p. Trečiadieniais uždaryta

Tel. ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LLIGOS
5159 South Damen Avenue
Valandos: 1-9 p. p. Išskyrus trečiadieni

Tel. 423-2660

DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 S. Kedzie Ave.
Val: pirmad. antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. v. Treč. ir šešt. 8 v. r. iki 9 v. v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDINES LLIGOS
2745 West 69th Street
Priešais Sv. Kryžiaus ligoninę
VAL: Pirmad., antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu: 1-216-6402

Rez. tel. PR 6-0730

DR. L. SEIBUTIS
Inkstų, pūsės ir šlapimo takų chirurgija
Ofisas: Naujas adresas: 2454 West 71st St. (71-os ir Campbell Avenue kampa), tel. 776-3880.
Valandos pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REHance 5-4410
Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos pirm. ir ketv. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. v. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Marquette Parko ofisas: 2750 W. 71 Street, telefonas 925-5296.
Res. tel. WA 5-8099.
Valandos: 10-12 ir 7-8 v. vak., šešt. 10-12 v. ryto.
Kitas ofisas: 4644 So. Ashland Ave., tel. CD 4-2896
Valandof: 2-5 p. p. pietų kasdien. Sekmdieniais ir trečiadieniais abu ofisai uždaryti.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LLIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St. Ofiso tel. PProspect 6-1223 ar PR 6-5577
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Šešt. 2-4 v. p. popiet. ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2125, Namų GI 8-6195

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Prilminėje ligonius tik susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 p. p. Treč. ir šeštad. uždaryta

Telefonas — GRovehill 6-2823

DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ: AKUSERIJA IR MOTERŲ LLIGOS
2524 West 60th Street
VALANDOS: 1 iki 4 v. p. p. ir 6 iki 8 v. v. Šeštadieniū 1 iki 4 val. Trečiadieniais uždaryta

Tel. PProspect 6-9400

DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 So. Kedzie Avenue
Ofiso val. kasdien: 6-8 Tik svarbiais atsitikimais susitarus

Ofiso PR 6-6346, rez. HE 4-3150

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal sutart.

Mikalojus Konstantinas Ciurlionis savo studijoje, Varšuvoje, 1904 metais

MIKALOJAUS K. CIURLIONIO TRAGEDIJA

Apie daugelį M. K. Ciurlionio meno kūrinų, ypač vėlesnių, galima pasakyti, kad jo paveiksai buvo tapyti muzikos melodijomis, gi jo muzikiniai veikalai komponuoti peizažų vaizdais. Jam tai buvo vienos ir tos pačios kūrybinės minties dvi neatskiriamos, stipriai susipynusios formos, išplaukiančios iš jo vidinio poreikio melodijomis ir spalvomis išreikšti savo išgyvenimus. Čia jis buvo jau pasaulinio masto originalus kūrėjas. Kito tokio menininko mūsų laikų meno istorija nežino. Kūryba buvo viso M. K. Ciurlionio gyvenimo tikslas ir prasmė. Bet ji buvo ir jo lemtinga tragedija.

Zmogus prieš kosmosą

Formos atžvilgiu M. K. Ciurlionio kūriniai yra ištisa rapsodija, jungianti savyje tapybos, muzikos ir poezijos pradus. Joje Lietuvos pasakų motyvai pinasi su gamtos jėgų tragizmu, visatos prasmės ieškojimu ir pastangomis suprasti visatos Kūrėjo esmę. Visur M. K. Ciurlionio kūryboje realistiniai vaizdai neatskiriamai pinasi su ne šio pasaulio fantastika. Dauge lyje savo kūrinii jis yra gamtos jėgų dinamikos, jų kūrybingumo ir jų grėsmingumo vaizduotojas, mistiškai tikintis iš stichijos pasireiškimų logiką. Laikui bėgant, jo kūrinuose, vieton realių gamtos vaizdų, vis dažniau pasireiškia fantastiški peizažai. Savo mintims pavaiz-

duoti jis vis dažniau naudoja simboliką. Jo sielos gėlmės praveržia į grynos fantazijos sferas. Jo kūrybinė vaizduotė vis labiau tolsta nuo realybės, perkeldama jį į kažkokius svetimus, nepažįstamus pasaulius, arba, tikriau sakant, į kosmosą, kur žmogus yra tik dulkelė prieš galingas, baisias ir viską be gailėsčio naikinančias gamtos jėgas. Greta to, kūrinii simbolizmas vis daugiau pradeda pintis su mistika. Neabejotinai, tie kūriniai tiksliai vaizdavo jo vidinius pergyvenimus, jo blaškymąsi. Ieškojimas savo kūrybos esmės, klaidžiojant žmogaus proto pajėgumo pakraščiais, buvo kitas jo kūrybos tragiškas bruožas.

Svajonių ir planų nerealumas

Apie tą vidinį menininko blaškymąsi liudija veik visi ryškiai jo paveiksai, daugumoje persunkti gyvenimo filosofijos vaizdais, bandymais siekti pačių žmogaus sielos gelmių. Savitą ribos tarp realybės ir fantazijos supratimą jis vaizduoja paveiksle "Tyla", kur kalnagūbrio papėdėje pakrantės švieselės, atsispindėdamos užmigusiame vandens paviršiuje, primena pabaisą, budriai stebinčią pasaulį. Ta kryptimi dar toliau ciklas "Pasaulio sutvėrimas", kur visa gamta sukasi fantazijos kaleidoskope. Paslap-

tingas Visatos valdovas "Rex" jau yra už realybės ribos. Simbolizmo ir mistikos pilnas yra ir Ciurlionio autportretas "Viltis (Tiesa)", vaizduojanti dailininko svajonių, minčių, planų nerealumą, kurie, kaip tie angelėliai ar drugeliai, nusiųsiai sparnais, krenta žemyn, o pats Ciurlionis liūdnomis akimis žiūri į šią spragsinčią liepsną.

"Gyvenimas... O! gyvenimas... kurgi jisai, parodyk? — klausė jis viename laiške dar 1902 metais savo draugo muziko E. Moravskio. — Ko jis vertas! Gražiausios idėjos truputį paskambės ore, žmonės pasi-

M. K. Ciurlionis

Pasaka (triptiko II dalis)

klausys, pagirs, net atmintinai išmoks, o kiauiliškas gyvenimas velkasi savo tvarka". Tragiškai skamba ir tie žodžiai ypač pas M. K. Ciurlionį, kuris visą savo gyvenimą stengėsi matyti kiekviename žmoguje tik kilumą ir humaniškumą.

Didingai atrodo paveikslas "Auka". Iš apačios iškyla milžiniškos uolos, virš kurių sklinda žvaigždėtas dangus. Į kalną veda aukšti laiptai, kurių viršuje angelas priima žmonių aukas. Nuo žemės driekiasi duji dūmai: balti, tai skaidri, grynos širdies auka, kuri prasimuša per žemės atmosferą ir pasiekia Aukščiausiąjį; — gi juodoji, — Kaino auka, blaškosi ir grįžta žemėn, it pabrėždama, kad blogis visuomet liks blogiu. Pats tas paveikslas visiems gana "aiškiai" suprantamas, tačiau jo turinio tikslus aprašymas yra beveik neįmanomas. Paveikslą reikia matyti.

Ne mažiau prasmingas yra ir trijų paveikslų ciklas "Jūros sonata", kurios "Finale" matome milžinišką, žalsvą, išėjusią jūros bangą, savo ketera beužpildančią jos apačioje plūduriuojančius smulkius laivelius, silpnas žemiškas būtybes. Tai prasminga gyvenimo alegorija, dvelkianti irgi gilia tragika, kuriuje driekiasi ir M. K. Ciurlionio gyvenimo trumpi keliai; dailininkas M. K. Ciurlionis kūrė vos penkerius metus. Jis mirė tik 35 metus beturėdamas, po nuolatinės kovos su kasdieninio gyvenimo nepritekliais ir skurdu.

Angažavimasis už savo tautą, nerandant atliepimo

Dar lankydamas meno akademiją Varšuvoje, M. K. Ciurlionis pradeda vis labiau sustoti prie savo gimtojo krašto vizijų.

Ramon Perez de Ayala

GYVENIMAS TAI SAPNAS

Tėve mūsų, kuris esi danguje!
Mano sūnau, kuris esi ant mano rankų!
Mano žmona, kuri esi šalia manęs
ir įsisunkusi mano kaulų smegenyse, ir esi siela ir kūnas, tu ir aš, o šitam valke abudu!
O Mini, mūsų sūnau!
Mūsų dangiškas Tėve!
Tėve! Tėve! Kur einame?
O gyvenime! O gyvenime! Naktis yra juoda, neaprepiama skylė.
Juda traukinys, pasimetęs tamsybėse, bėgdamas.
O gyvenime! O gyvenime! Tu bėgi, nežinodamas kur keliauj! Aklas, tu skubi į toli, kiekvieną kartą vis toliau.
Nejari, kad tavo kelias nutiestas, ir kad Dievas buvo tas inžinierius.
Tėve mūsų, kuris esi danguje!
O begalinės žvaigždės!
Ar svarbu, kad gyvenate tūkstantmečius, jeigu mirstate kaip žmonės; kaip kad aš, kaip Herminija, kaip Minis? Mano sūnau, šviesuly!
Tėve mūsų, kuris esi danguje!
Mano sūnau, rymas ant mano krūtinės, lengvoji puta, gimstančioji vilnis gyvenimo amžinosios upės bėgyje!
Gyvybė... Ak, gyvybė!
Tau ją daviau, kaip kad man buvo suteikta.
Kur einame? Iš kur ateiname?
Baisus triukšmas priplūdo Visatos tylą; gyvenimo sriauto dundėjimo neįsmatuojamoje tuštumoje aidas...
Tėve! Tėve! Aš bijau.
Aš bijau.
Mano sūnau, kuris esi ant mano rankų, neįsūniamas ugnies liežuvis, gležna gyvybės ugnelė, silpnas asavimas, vienas atodūsis galėtų tave užgesinti.
Dangiškasis Tėve, išlaikyk jį sveiką siela, sveiką kūnu.
Nes jei nebūs stiprus, lyg kad nebūtų geras...

Mano Dieve, išlaikyk man jį!
Gyvent reikčia kentėti.
Nemokša veda į dorą, skausmas išsileija į džiaugsmą.
Biauris stumia į grožį.
Ar svarbu "iš kur" ir "kur", jeigu žmogus niekad negalės patirti? Kodėl ir kam, ar svarbu? Vien tik tu, Tėve, žinai tą paslaptį.
Iš tavęs ima pradžių gyvybė, kaip vanduo iš versmės; gyvybės gausa, kuri teka verkdama ir besijuokdama.
Dieviškoji gyvybės dovana!
Gyventi. Gyventi. Didžiausias džiaugsmas.
Gyvenimas, kokia kančia!
Džiaugtis!... Kentėti... Gyventi.
Malonumai ir skausmai praena.
Visa prabėga ir išsisklaido.
Gyventi. Sapnuoti. Gyvenimas tai sapnas.
Mirtingi žmonės, mes nesapnuojame.
Mes patys esame sapnas.
Pasaulis yra Dievo sapnas.
Meilės sapnas. Aukščiausia paslaptis.
Mano sūnau, kuris esi ant mano rankų!
Mano žmona, įsisunkusi į mano kaulų smegenis!
Tėve mūsų, kuris esi danguje!

Išvertė P. G a u c y s

Ramon Perez de Ayala, neseniai miręs ispanų rašytojas, poetas ir kritikas, plačiam pasauly labiausiai išgarsėjęs savo romanais bei novelėmis, kuriuose stengiasi parodyti prieštarigus daiktų aspektus ir skirtingus tiesos veidus. Kaip poetas, išsiskakė trijuose lyrikos knygose: Tako ramybė, Nesuskaitomas takas ir Valkčiojas takas. Pirmoji yra žemės poema, antroji — jūros poema, tačiau jūros ne kaip tikrovės, ne tokios, kokią suvokia mūsų jaunystė, o kaip atnaujinto ir pilnutinio gyvenimo, kaip poetas ją suvokia ir aiškina. Jų vidury stovi "Valkčiojas takas" — kaip bėganti upė, jungianti abu pirmuosius.

P. G.

Jo svajose vis dažniau iškyla kone tikras Lietuvos mesianizmas, josios praeities ir net ateities didingumas. Pakartotinai Ciurlionis grįžta prie Lietuvos simbolio — Vyties. Ryškiausiai tokias savo vizijas M. K. Ciurlionis reiškia paveikslu "Vyties preliudas", kuris rusų okupacijoje dabarties Lietuvai vadinamas "Miesto preliudu", gi Vytis — "Baltu raiteliu". Tame paveiksle Vytis skrieja virš Lietuvos praeities griuvėsių, kardo mostu prikeldamas tą praeitį iš istorijos miego ir atkurdamas Vilniaus panoramos bokštų puikumą. Toji Lietuvos simbolio apoteozė pas M. K. Ciurlionį neabejotinai rišosi su Lietuvos tautiniu ir kultūrinu atbudimu, su spaudos atgavimu ir Didžiojo Vilniaus seimui. Tautiniai dailininkas ir muzikas tada buvo jau aiškiai ap-

sisprendęs ir nuolat akcentavo, kad "visas savo buvusias ir būsimas darbus skiria Lietuvai". Atsisakęs svetimųjų tarp jam siūlytų gerų tarnybų, grįžo į Lietuvą kurti ir prisidėti prie lietuviškos kultūros kėlimo. Jis ten ruošė parodas, muzikos konkursus, rašė spaudoje. Tačiau anuo metu Ciurlionio užsimojimai dar buvo mažai suprantami masėms. M. K. Ciurlionis labai pergyveno žmonių nesidomėjimą menu, nors ir guodėsi, kad būsimos kartos tikrai bus kitokios.

1906 m. grįžęs Lietuvon, jis bandė verstis muzikos pamokomis. Bet kasdieniniame gyvenime M. K. Ciurlionis buvo labai nepraktiškas. Jis dažnai ne tik neįsistatė, bet ir iš savo kuklių išteklių padėdavo kitiems, o gyventi gi iš ko nors reikėjo! 1908 m. jis persikėlė į Petrapilį, bet ir ten jam teko tik skursti. 1909 m. Ciurlionis rašė seseriai: "Ir būtų viskas gerai, jei gaudčiau kokį nors darbą, o šiaip tai liūdna. Bet tai niekis..." Kūrybinį darbą dirbo, kaip pats rašė, "po 24—25 val. ir parą". Tų pat metų pabaigoje persidirbęs, sunkiai susirgo. Draugų rūpesčiu sekančiais metais buvo išvežtas sanatorijon. Ten, nors ir pamažu, buvo pradėjęs sveikti. Deja, 1911 m. balandžio mėn., persišaldęs, mirė plaučių uždegimu.

LIGONINĖ

Domingos Monteiro

(Tėsinys iš praėjusio šeštadienio)

Tada prasidėjo naktis. Kurį laiką buvo girdimas neaiškus balsų šnabždesys nuo lovos ir lovą. Budėtojas šnypatėlėjo "š", ir visa nutilo. Įsiviešpatavo tylą, pertraukiama rimtų ligonių sunkaus alsavimo ir monotoniško lietaus kritimo nuo atbrailų. Buvo girdimas miesto ūžimas, sienų prislopinamas, tartum tolimes jūros potvynis. Daugiau nieko... naktis... žmonės... skausmas... Staiga salės gale suriko vienas ligonis. Ir, nelyginant nematoma lazdele būtų dirgavusi vėlnišką orkestrą, praplūpo neįsivaizduojamas garsų choras. Visa salė pradėjo spaudyti, kosėti, ventri ir aimanuoti. Budįs slaugas atsistėjo ir, eidamas nuo lovos prie lovos, ramino, mėgindamas savo gabiom rankom apramdyti skausmą. Atrodė, kad visos fizinės bėdos, dienos metu iškentėtos su raminančia pagalba šviesos, vilties ir drovumo, dabar vėl iškilo, ir užtvank sugriuvo, ir pro ją bėga juodas, limpas vanduo. Kai kurie karščiuoją ligoniai kliebėjo, ir buvo girdimi šauksmai, aimanos ir keiksmai. Piktąjį dvasia išgyveno tuose kenciančiuose kūnuose, draskė raumenis, laužė kaulus ir tampė nervus ligi beprotybės ribų.

Kartais ūmai visa nutildavo, ir vien buvo girdimas, kaip esti girdimas bažnyčio-

je po bendros tikinčiųjų maldos atskiras ir rimtas kunigo balsas, ligonio gargaliuojąs alsavimas. Tada salė laukė. Neramus laukimas, religinė išgastis įsiviešpatavau ligoniuose. Jie jausdavosi stovį ant baisios ir neišmatuojamos bedugnės kranto.
Kažkas turėjo įvykti, kažkas, ko Faustas Salema iš pradžių negalėjo suvokti. Staiga kažkoks katinas pradėjo ilgai ir šurpulingai kniaukti.
— Ar tamsta girdėjai? — jį paklausė Numeris 13, gretimos lovos ligonis.
— Girdėjau... Tai katinas... Na, ir kas?
— Kas? Ai, prakeiktasis! Jis ją jaučia ore. Apstulbimas ten lauks per visą naktį. Klausyk! Nagais drasko duris... Ar negirdi?
— Ne, negirdžiu.
— Tai todėl, kad ji jau viduje. Tamsta jos nepažįsti.
— Jos? Ko?
— Ne, nepažįsti. O aš ją gerai pažįstu, nes ji jau aštuoniolika mėnesių kaip sukalijsi aplink mane. Bet aš ją užburiau. Aš jos bijau, nes būtų nuodėmė nei bijoti... vien tik todėl, kad būtų nuodėmė.
Viešpatavo beveik absoliuti tylą. Ligonio alsavimas darėsi beveik nebegirdimas. Paskui nuaidėjo aimana, liūdnas riktelėjimas, neaiškus žodžių šnabždesys.
— Girdi? Girdi? — pakartojo Nr. 13.
Faustas Salema automatiškai atsakė:
— Taip, dabar girdžiu. Dabar girdžiu.
— Jau ji sukalijsi aplink jį. O jis, vargšas, jau nebeturi jėgų jai besipriešinti. Jis paliks kaip paukštėlis. Garbė Dievui, jeigu taip būtų su manim... Jeigu gi įvyktų panašiai, kaip su kai kuriais... Tai baisu!

Jie kovoja, priešinasi, draskosi... Ar tamsta niekad nesi matęs gimdančią moterį?
— Ne, niekad nemačiau. Kodėl?
— Kodėl? Niekad nematei nei gimstančio, nei miršančio... Tad, ką gi tamsta, galiausiai, esi gyvenime matęs?
— Visą.
— Aš nesijuokiu todėl, kad tai būtų nuodėmė... Tamsta nieko nematei. Niekad nematei miršančio žmogaus, niekad nematei gimdančios moters. Tuo gi tarpu kai kuriems mirimas yra toks pat, tik atbulai atkreiptas. Tie patys skausmai, ir netgi tas pats nežinojimas, kur žmogus eina. Atrodo, lyg kad mūsų motina antru kartu mus primintų į savo įsčias, tačiau su tuo skirtumu, kad šį kartą kenčiame tik mes. Tamsta supratė?
— Nelabai.
— Tamsta turi įsisąmoninti įvykius taip gerai, kad galėtum suprasti vieno kurio rimtumą. Žiūrėk, aš nesijuokiu tik todėl, kad nenoriu tamstos įžeisti...
— Gal tamsta esi teisus. Gal...
— Be abejo, esu. O dabar, girdi?
Koridoriuje aidėjo garsūs, skubūs žingsniai ir neaiškus pokalbis. Slaugas, kuris buvo išėjęs, sugrįžo, lydimas vyro baltoje palaidinėje ir apsiaustu ant pečių.
— Kas jis?
— Budintis gydytojas. Žiūrėk, kai aš matau taip juos einant, nesijuokiu tik todėl, kad jie mum geri ir daro, ką gali... Tačiau, kai jie ateina po jos, tik veltui galšina laiką. Jeigu ateina anksčiau, dar yra viltis. Jie ištisas valandas kovoja ir kartais šį tą laimi.
Gydytojas, pasilenkęs prie ligonio, klau-

sėsi juo širdies plakimo. Paskui suleido jam švirkštą ir išsitiesęs stovėjo, lyg laukdamas. Faustas Salema jautė, kad visa salė buvo įbedusi akis į tą vyrą. Ir jis pats, pasidavęs bendrai visų nuotaikai, sekė tą nemotamą ir baisingą kovą.
Staiga Nr. 13 jį paklausė:
— Tamsta moki melstis?
— Ne. Kodėl?
— Visad gerai... tam tikrais atvejais. Pavyzdžiui, dabar aš meldžiuos už šį nelaimingąjį. Niekas tikrai nežino, kas slepiasi už mūro... Aš turėjau draugą, kuris buvo netikintis, tačiau kiekvienais metais Velykų sekmadienį eidavo į bažnyčią. Kartą aš jį paklausiau, ko jis ten eina. "Matai, — jis atsakė, — kartais žmogus tiki, kad gali būti Dievas"...
Numeris 13 kalbėjo tyliai, tačiau balsas, aidis iš tamsumos ir iš to gulinio kūno, atrodė esąs dvasinė emanacija ekstazėje esančios būtybės, o ne žmogaus balsas. Nelaukiai išsijebė šviesa.
— Taip. Visa baigėsi. Dabar jam te-trūksta tik paso.
Ramiai gydytojas perėjo per visą apšviestą salę ir atsisdėjo už stalielio, stovėjusio gale, rašyti. Ligoniai vėl ėmė kosėti bei aimanuoti. Faustas Salema nedrįso prabilti. Jis tarėsi peržengęs pro slaptas duris, už kurių pamatė nežinomą vaizdą. Žmonės ir daiktai pasirodė skirtingi nuo tų, kokie jie buvo iki tol. Suėjus į sąlytį su kitu pasauliu, užuot įsibaiginimo, jį užplūdo milžiniška ramybė, neišaiškinamas tikrumas. Daiktai jam pasirodė mažiau priešiški, o žmonės labiau verti meilės. Tačiau, kodėl gydytojas atsisėdė rašyti, kodėl?

Numeris 13, lyg kad girdėdamas jo mintis, tęsė:
— Kodėl? Tamsta klausia kodėl? Jie yra tokios rūšies padarai. Jie negali leisti kam nors išeiti, nepažymėję išėjimo priežasties. Lyg kad anapus kas domėtųsi tuo, ką jie sako!.. Žmogus, numiręs be mirties liudijimo, jiems nėra miręs. Pasikliovimas savimi, tuštybė! Tai panašus į tą, kuris deda antspaudą ant laiško, parašyto kito asmens, nežinodamas jo turinio. Tesižinai su savo prsimanymais! Ar netiesia?
— Nesu tikras gerai supratęs tamstos mintį...
— Ir vis dėlto tamsta neatrodai esąs kvailys. Jeigu neklystu, tamsta nori miego, o aš neleidžiu sveikam miegoti. Atleisk... tačiau mes visad tam turime daug laiko.
— Ne, nenoriu miegoti.
— Aš pats, kai užmiegu, visad vėliau pykstu ant savęs. Man atrodo, kad save apvagių. Tiek daug dalykų galima pamatyti... paįusti... Be to, gyvenimas toks trumpas.
— Tamsta manai?
— Be abejo. Pasakyk man vieną dalyką: ar tamsta buvai turtingas?
— Buvau.
— Iš tų turėjų, kurie turi nuosavus namus?
— Taip.
— Ir automobilį?.. Ir elegantišką žmogą?
— Taip.
— Kurie tariasi besilinksmą, daug šnekučiuojas vieni su kitais, nepasakydami nieko? Kurie rūpinas tuo, kas nieko neverta, ir neima į galvą rimtų gyvenimo dalykų, net nežino, kad tokių yra.

(Nukelta į 4 psl.)

Dail. J. Bagdonas (kairėje) su rašytoju St. Santvaru Bagdono kūrinių parodoje Bostone. Nuotr. Beatricės Kerbelienės

DAILININKAS BAGDONAS IR ABSTRAKTUSIS MENAS

BEATRIČĖ KLEIZAITE - KERBELIENĖ

Neperseniausiai teko aplankyti dail. J. Bagdono kūrinių parodą Bostone. Ir iš jos išsineštas įspūdis dar ir šiandien labai gyvas. Visų pirma, jau pats parodos bendras vaizdas buvo puikus, sudarė tikrą galerijos įspūdį, nes šį kartą gražiais lietuviškais motyvais išpuoštoje Tautininkų namų salėje visos dekoracijos buvo pridengtos specialiai padarytomis sienomis, nesiliejo su išstatytais kūrinių ir neblaškė žiūrovo akies, bet leido susikaupti ir pagalvoti prieš šių dienų pasaulio portretą, kurį mums parodė dail. Bagdonas.

Mūsų pačių portretas

Šių dienų kūrėjai - menininkai piešia mūsų portretą, iš kurio mus ateinančios kartos pažins. Šis portretas gali mums atrodyti perdėtas, keistas, nesuprantamas, gal vietomis ir iškrypęs, net biurus, priešingas mūsų dvasiai, kartais net ne teisingas. Bet jeigu mes kiek ilgiau prie jo apsisostime, pastudijuosime ir įsigilinę objektyviai pažvelgsime, tai atrasime jame daug ką iš mūsų pačių išgyvenimų, pastebėsime savąsias nuotakas ir jausmus, tik labiau išryškintus, gilesnius ir giminingesnius universalinei patirčiai negu kad vieno individo.

Menas yra savotiškas veidrodis, kuriame mes galime pamatyti savąjį pasaulį ir pačius save, nors ir kažkaip mums tai nepatiktų. Ir dailininkas Bagdonas savo kūriniuose (žvelgiant į juos iš idėjinės pusės) ieško

logikos šių dienų nervingame ir neramiame žmogaus gyvenime. Jis mėgina giliau pažvelgti į šių dienų žmonių dvasinius ir emocinius išgyvenimus. Šių dienų žmogus yra komplikuo- tas, daug komplikuo- tesnis, negu prieš šimtą ar daugiau metų, todėl realiomis, matomomis formomis būtų negalima pa- vaizduoti jo pasaulio — tam yra abstrakčios formos, kurios lengviau leidžia tai padaryti.

Ir laikotarpio vaizdas

Svarbiausias istorijos perio- das yra tas, kuriame mes gyvename, bet drauge jis yra ir sunkiausiai suprantamas. Pa- viršutiniškai mes jį gana gerai žinome ir pažįstame kasdieni- niuos įvykiuos, darbuos, pokal- biuos, savo patirties ir bendro gyvenimo eigoje, bet tai yra tik maža visumos dalelė. Mūsų gy- venime yra tiek daug kasdieni- niškumo, nuolat pasikartojan- čių įvykių, lėkštų ir greitai pa- mirštamų. Mūsų individualūs akiračiai gana riboti, nes esame per daug arti prie kasdieni- nių smulkmenų ir per daug užimti asmeniškais rūpesčiais, kad galėtume turėti platesnių mūsų laikotarpio vaizdą. Norint tai atsiiekti, pamatyti plačiau šį periodą, turėtume eiti prie meno, kuris pilnąją žodžio pras- me apima teatrą, literatūrą, muziką, poeziją, tuo pačiu ir regimąjį meną, kaip tapybą, skulptūrą bei architektūrą.

Kad nebūtų stovima vietoje

Šių dienų nuotaką matėme dail. Bagdono kūrinių parodoje.

Visuose jo išstatytuose darbuo- se yra vienas nenutrūkstantis dramatiškumas, dinamika ir erdvės judesys. Dailininko Bag- dono kūryboje nėra romantikos, nėra švelnumo, nors kai kurie darbai yra atlikti ir gana švie- siais tonais. Dailininkas Bagdo- nas daugumoje naudoja dideles drobes, kuriose gali pasijusti visai laisvas, t. y. įsibėgėti tep- tuko mostu, kai maži formatai tai padaryti varžo.

Dailininkas, kaip ir kiekvie- nas kitas tikras menininkas, sa- vo kūrybinę jėgą kuria tai, ką jis jaučia ir išgyvena. Jis kuria vis nauja ir kita, vien fotogra- fas tegali duplikuoti. Dailini- kas savo meno kūriniuosna per- duoda savuosius išgyvenimus. Ryšį su žiūrovais išlaikyti yra gana sunku, nes kūrėjo vaiz- duotėj paveikslas turi vieną prasmę, gi žiūrovo — visai ki- tą. Menininkas, degas kūrybin- gumu, trokšta kurti, atmeta įprastą tikrovės vaizdą ir kuria, formuoja jį iš savęs, gi minia dar ilgam prisirišusi tik prie tikroviško vaizdo. Todėl ir nau- jos formos jai atrodo siaubin- gos, todėl ir vergiška imitacija dar daugelio yra admiruojama. Dailininkas žino estetinę minios silpnę, jei nori — gali pri- sitaikinti jai, bet tikras meni- ninkas visada turės pakanka- mai valios atsispirti, išdrįsda- mas neparsiduoti. Menas nepri- valo kalbėti minios kalba, jis turi atrasti naują kalbą ir nau- jus kelius, kad nebūtų stovima vietoje, kad nebūtų pelyjama.

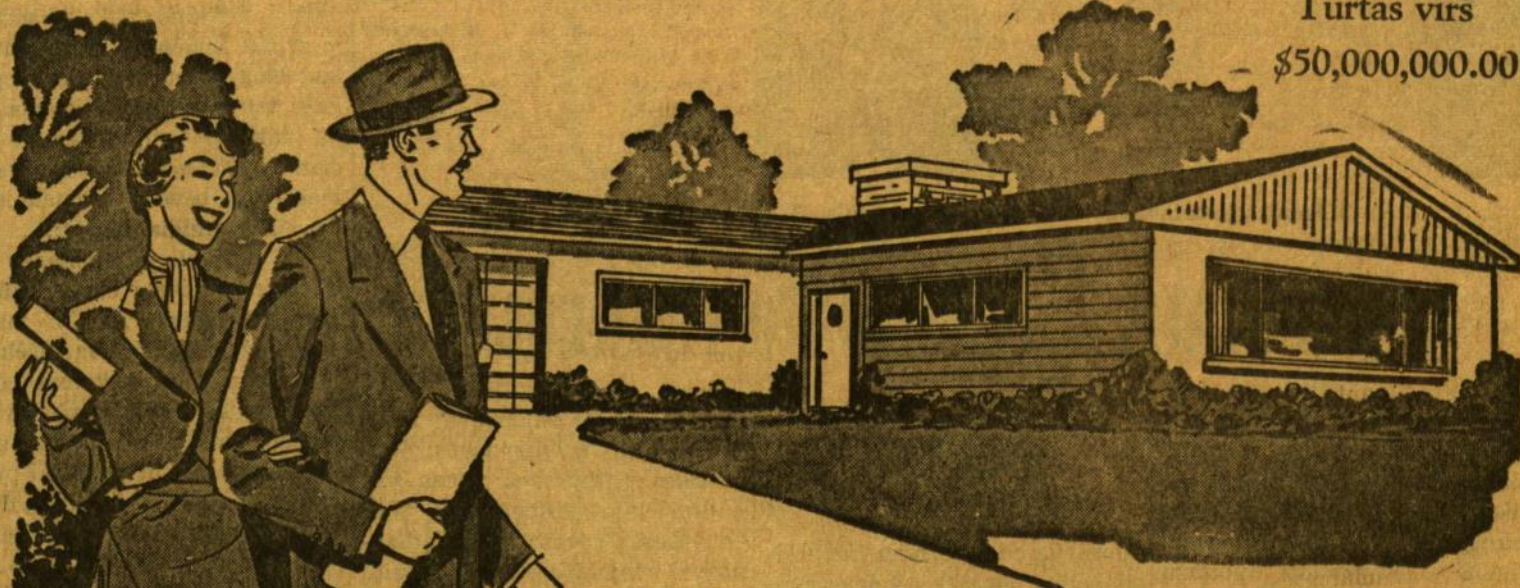
(Nukelta į 5 psl.)

Sėkmingai darančią biznį ir aptarnaujančią
lietuvius virš 40 metų

Kai ruošiate planus ateičiai, turėkite galvoje
kaimynystėje esančią finansinę įstaigą —
CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Turtas virš
\$50,000,000.00

- KURIOJE JUSU, KAI TAUPYTOJO,** pinigai yra geriau- siai apsaugoti ir neša Jums papildomas pajamas.
- **PRAKTIŠKA** — galite taupyti bet kokią sumą bet ku- riuo laiku, pagal Jūsų taupymo planų reikalavi- mus.
  - **PELNINGA** — atdesnis negu vidutiniškai mokamas dividendas du kartu į metus pridedamas prie Jūsų sskaitos leidžia lengviau siekti tikslų.
  - **PARANKI** — vieta patogi ir seniai įvestas taupymo paštu skyrtus leidžia dar daugiau sutaupyti.
  - **SAUGI** — nes visos santaupos iki \$10,000.00 apdraustos valstybinė JAV valdžios įstaigos.
- KAI NAMŲ PIRKEJAS** Jūs galite gauti paskolą pagal savo reikalavimus ir paruošta biudžetą.
- **NAMA GREICIAU ĮSIGYSITE,** nes mūsų paskolos lei- džia greičiau išmokėti skolas ir tapti skvintinku.
  - **ĮSIGYSITE JĮ LENGVIAU,** nes mūsų ir nuomą panašūs mėnesiniai išmokėjimai apima paskolą, nuosimčius ir kitus mokesčius.
  - **ĮSIGYSITE JĮ BE RŪPESČIŲ,** nes kaimynystėje esanti draugiška mūsų įstaiga yra pasiruošusi Jums pa- tarnauti.

Savo narius turime pilną patarnavimą:

- Bonai mokslui baigti
- Paskolos namams
- Kalėdų Klubas
- Atostogų Klubas
- Šeimos apdrauda
- Notaro patarnavimas
- Visokių rūšių apdraudos
- Nemokamas kambarys susirinkimams
- Mokame čekius ir duodame narius specialius Money Orderius
- JAV pašto ženklai
- Parvuodame ir išperkame JAV bonus
- Du dideli kiemai automo- biliams pastatyti
- Vokai taupyti paštu
- Saugios depozitų dėžės
- Keleivių čekiai

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

6245 So. Western Avenue

Tel.: GR 6-7575

VALANDOS:
PIRMADIENĮ . . . 12:00 P.M. — 8:00 P.M.
ANTRADIENĮ . . . 9:00 A.M. — 4:00 P.M.

TRECIADIENĮ visą dieną uždara.
KETVIRTADIENĮ . . . 9:00 A.M. — 8:00 P.M.
PENKTADIENĮ . . . 9:00 A.M. — 8:00 P.M.
SESTADIENĮ . . . 9:00 A.M. — 12:30 P.M.

LIGONINĖ

(Atkelta iš 3 psl.)

— Gal būt...

— Taip man atrodė. Nenuostabu, kad tamsta jos nejutai

Salė vis dar tebebuvo apšviesta. Du tar- nai, mėlynais rūbais įėję, drobe apdengę mi- rusį ir ant vienos jo išsikišusios kojos pri- rišo numerį. Paskui ant neštuvų jį nunešė į lavoninę. Ligoniai spoksojo į tuščią lovą kaip užhipnotizuoti. Numeris 13 kažką pra- šnabzdėjo sau pačiam, o paskui garsiai pa- sakė:

— Tamsta žinai, anoji lova man nepa- tinkta. Kai aš atėjau, mane norėjo paguldy- ti joje. Man pavyko jos išvengti, teisinan- tis, kad ji perarti prie durų ir kad triukš- mas mane erzina. Ir gerai padariau. Jau greit giesis aštuoniolika mėnesių nuo to lai- ko, kaip esu čia, ir jau aštuoniolika ligonių mirė joje. Buvau laimingas, išsigelbėdamas nuo jos. Taip pat ir daiktai turi savo likimą.

— Bet kodėl jūs neprašote ją visai iš- nešti?

— Neįmanoma... Didelis lovų trūkumas. Tamsta neįsivaizduoji, kiek šis miestas iš- venia žmonių į ligonines. Čia bent žmogus gauni pavalgyti ir mirti gydytojų priežiū-

roje. Be to, kartais ligoniai pasveiksta.

— Man atrodo, kad anoji lova tėra tik sutapimas.

— Sutapimas? Sutapimas!.. Tamstai at- rodo? Pasaulyje nėra sutapimų. Visa nusi- lenkia įstatymui, užmąnymai, tikslui. Kar- tais žmonės to nesupranta. Po kiek laiko tamsta man pritarė. Matai, kas šiandien buvo įvykę? Tai buvo niekis. Būna naktų, kada ji čia atsilanko dukart ir triskart. Taip pat ir dieną, bet daug rečiau. Nori ži- noti? 22-sis, senis... ne tas, kuris ten dabar... buvo kitas, paralyžuotas, tegalėjęs pajū- dinti tik vieną ranką, ir kurio tamstai ne- beteko pažinti, labai mėgo lošti kortomis. Visad pralošdavo. Kai mums leidavo ap- leisti lovas, eidavome truputiuką su juo pa- lošti. Mes visad tik suerzindavome jį. Iši- vaizduok, tą dieną jis laimėjo, laimėjo vi- sas partijas. Jis tegaudavo švietalus ir mi- rė patenkintas, besijuokdamas, mano kirtį sumušdamas širdžių tūzu. Mirė laimingas. Dieną jį užsimaskuoja, kad žmonės jos ne- keiktų. Tačiau nakčia...

— Nakčia žmogaus organizmo atspara- mas mažesnis, ypač paryčiu, — pastebėjo Faustas.

— Nesąmonė. Nakčia ji jaučiasi lais- vesnė. Tamsta dar nesi nieko matęs. Blo- giasia ne tai, kad ji ateina du ar tris kar- tus ir jus išsiveda. Blogiausia tai, kada ji

įžengia ir apeina visas lovas savo juodam apsiautale. Netgi tie, kurie ryt bus išleisti iš ligoninės, jaučia jos ranką ant gerklės. Kurį dieną ir tamsta ją pajusi! Atrodo, lyg būtume nuogi ir pūstų ledinis vėjas... Kalenama dantimis. Visi, visi... Ir atsitinka, kad per visą naktį taip jaučiamės, o ji ne- išsiveda nė vieno. Blogiausia, kai Mirtis užėina į raštinę.

Pro salės langus pradėjo skverbtis ne- ryški šviesa, lūdna ir neryžtinga žiemos ry- to šviesa. Slaugas, pavargęs nuo jėgas pa- kertančio budėjimo, pusiau užmerkė akis.

Numeris 13 vis tebekalbėjo, ir jo balsu, iškankintu nuo skausmingų išgyvenimų, sklido visas nerimas ir visos kenčiančių žmonių vilty, anekdotiški ir humaniški ko- mentarai amžinos kovos tarp gyvenimo ir mirties.

Faustas Salema toliau jau nieko nebe- girdėjo. Jis buvo giliai užmigęs.

IV.

Suėjo lygiai du mėnesiai nuo to laiko, kai Faustas Salema atėjo į ligoninę. Jautėsi geriau. Skausmas — tas žiaurus skausmas, kuris, kaip dyglys badė atvirą žaidą — be- veik visiškai pranyko. Vien tik karštis kas dieną jį kamuodavo, tačiau jau nebe toks stiprus bei sutrikdantis. Bet didžiausias per- skeitimas įvyko jo sieloje. Sąlytis su tais kukliais ir vargingais žmonėmis padarė jį

geresniu. Jis stebėjosi, sulaukęs keturių de- šimčių metų, gyvendamas tokiu tariamai turtingu įvykiais bei jausmais gyvenimu, visai jo nepažindamas. Ir kiek tokių brolių, čia esančių, kurį laiką buvo jo vadovybėje!

Tik dabar pradėjo suprasti reikšmę kai kurių jų žvilgsnių ar kai kurių jų ištartų žodžių, kuriuos girdėdavo, kai lydimas in- žinerių ir prižiūrėtojų, pereinavo per fab- riką. Jam jie atrodė kaip pavydas bei pri- gimta neapykanta žemesnio aukštesn am, ir galiausiai tai buvo kažkas gilesnio ir tei- singesnio. Labiausiai jį stebina tai, kad šie šurkštūs bei kieti žmonės, taip narsiai ga- lėję pakelti fizinį skausmą, taip pat turėjo s elą ir sprendė didžiulias žmonių proble- mas su daug didesniu supratimu ir tikro- viškumu, nei jis pats. Pagaliau koks buvo menkas tas mokslas, kurį jis taip garbino, toji sausa logika, buvusi vienintelė jo prie- danga nuo gyvenimo žiaurumų.

— Ne, — dabar galvojo, — mes negy- vename logiškam pasaulyje. Nei jausmų, nei idėjų negalime išsakyti formulėmis ir skaitmenimis. Visiškai racionalizuoti gyve- nimą reiškia jį palikti be jo subtiliausios bei giliausios reikšmės...

Koks menkas buvo jo patyrimas! Jis pradėjo prisiminti savo pažįstamus, tuos, kurie kadaise buvo jo draugai ar prie- šai. Kokie juokingi buvo jų rūpesčiai! Ko-

kios menkos ambicijos! Koks idealų trūku- mas! Ir jo ausyse skambėjo sakinių gaba- lai ir neaiškūs prisiminimas situacijų, kur- rie jį pripildė tik dabar pajusta bėda už sa- ve ir už kitus.

Tie kantrūs žmoneliai, sudarę normalius salės gyventojus, jam dabar buvo artimes- ni už anuos. Nebe to, kad jų grubumas, šurkštumas ir brutalumas kartais nebūtų jo papiktinęs. Tačiau, nors jie ir buvo godūs, egoistai ir žemų jausmų, vis dėlto buvo juo- se didesnis bei nuoširdesnis žmoniškias ry- šys, šurkštūs, bet tvirtas solidarumas ir neįveikiamas sugebėjimas pasiaukoti. Jis juos matė drąsius mirties akivaizdoje ir be- sijuokiančius, kalbant apie jų vargingą gy- venimą. Ir toji jėga sruveno į jį patį, iš- skverbė į jo kraują ir nervus, sugrąžindama jį jam pačiam. Jis nusišypsojo.

— A, tamsta šypsis? — tarė Numeris 13, tapęs jo draugu, ar tikriau jo vadovu tame nežinomam pasauly. — Tai geras žen-klas! Jeigu juoktumėtis, tai nebūtų tas pat. Žmogus gali juoktis su lūdesiu širdyje ar sąjungoje su velniu. Bet jeigu mes šypso- mės, tai todėl, kad Dievas su mumis. Mano tėvas mėgdavo panašiai šypstis, o mano motina ne. Ji, bet kokia proga, prapliupda- vo tik juoktis. Dabar, vargšė, labai sena ir vis verkia... netgi ir tada, kai esti patenkinta. Ar neįkyriu savo kalbėjimu (B. daugiau)

SENOJI IR NAUJOJI METROPOLITAN OPERA

Garbės ir kilimo 43 sezonai. Tarptautinis pobūdis. Senuose rūmuose paskutinį sykį nuleis uždanga.

Dabartiniai geltonų plytų New Yorko Metropolitan operos rūmai, iš tolo darą lyg ir didžiulio sandėlio įspūdį, Gounod operos "Faustas" spektakliu buvo atidaryti 1883 metais. Pats pastatas, kuris yra Broadway ir 39-os gatvės sankryžoje, tiek teatreikią praeivio dėmesį, kad ant jo sienų yra išlipinti didžiuliai operinių įvykių skelbimai. Šviežiais dažais žaižaruojantieji ir nuo laiko jau sutrūniję. Rūmų fasadas šiaip ne kiek neišsiskiria ir nesudaro pasauliniai garsaus meno židinio įspūdžio. Kad tai yra teatras, gal įtaigoja tik trobesio gale plyname plote sustatytos gausios sceninės dekoracijos. Tuo būdu, einant Septintąją Alėją, kiekvienam leistina gatvėje pasigėrėti įvairiausių operinių spektaklių scenovaizdžiais, nes teatro viduje jiems sudėti nėra tinkamos vietos. Mat, kai Metropolitan rūmai savo laiku buvo projektuojami, statytojų dėmesys labiau krypo į alkoholinių gėrimų barus, negu kad į dekoracijas sandėlio reikalingumą ar užkulisio padoresnį išplanavimą.

Viduje Metropolitan opera, žinoma, yra puošnesnė. Yra net 3,625 vietos žiūrovams (vien parterėje — 1,185), įskaitant ir tas, kurios yra gausiose uždarose ložėse. Scena didžiulė. Akustika pavyzdinga. Brangėnių bilietų pirkėjai (kurių kainą šiuo metu siekia \$12) net keliais aukštais jaučiasi izoliuoti nuo plonesnių kišenių lanky-

tojų. Ir tuo būdu opera kai kam yra tinkama vieta snobizmui ar turtingumui viešai pademonstruoti.

Pastaruoju metu Metropolitan opera, kurios sezonas rekordiniai jau prasitęsė iki 7 mėnesių, vidutiniai kiekvienam spektakliui išparduoda 97% bilietų, o tai jau liudija susidomėjimą bei pasisekimą. Metinės pajamos siekia \$6,000,000. Kas vakarą į kasą suplaukia \$30,000. Ir kasmet turima \$1,700,000 deficito.

Jei didieji Europos operiniai teatrai (Milano Scala, Paryžiaus Didžioji opera ir kit.) visus spektaklius pateikia krašto kalba ir pirmos eilės bando iškelti savuosius kompozitorius, tai Metropolitan opera iš pagrindų nuo anų institucijų skiriasi internacionaliu pobūdžiu. New Yorko kiekvienas operinis vaidinimas dainuojamas originaliais libreto tekstais: Mozart, Donizetti, Verdi, Puccini ir t. t. — itališkai, Gounod, Bizet ir kitos prancūzų operos — prancūziškai, Wagner ir kit. — vokiškai. Nėra įsipilietinasi tik rusų kalba, kurią atstoja kitomis kalbomis libretai, leidžiant tik žymiesiems solistams rusų kompozitorius pateikti tikruosius tekstus. Taką tam yra pramanyę bosas Fedoras Šalapiņas.

Metropolitan opera remdavo ir tebesiremia neabejotinai pasisekimo repertuaru. Naujovės ar eksperimentai, amerikinės operinės kūrybos problemos vadovų galvų nekvaršino ir jų sąžinių nedrumstė. Pasauliniai garsūs dainininkų vardai, jų išskirtinumas ar žavesys, bilietų kasai magnetas, žiūrovams pa-

"Lietuvių beletristikos antologijos" antrosios dalies išėjimui atžymėti literatūrinė popietė ir koncertas "Drauge" lapkričio 21 d. Iš kairės į dešinę: Lietuviškos knygos klubo leidyklos vardu kalba jos reikalų vedėjas kun. Pranas Garšva, MIC, toliau čekagiečiai rašytojai — antologijos antrojo tomo dalyviai — Danutė Brazytė, Aloyzas Baronas, Česlovas Grincevičius, Jeronimas Ignatonis, Nijolė Jankutė-Užbaliėnė, Marius Katiliškis, Karolė Pažeraitė, Birutė Pūkelevičūtė, Vincas Ramonas ir antologijos redaktorius Benys Babrauskas.

trauka — štai kas buvo ir te lieka aktuolu ir svarbu. Garsūs dirigantai, garsiausių solistai, pagarsėjusios operos, milijonierių parama, prestižo išlaikymas — per 43 sezonus kelrodys ir taktika. Pasitaikanti moderniškos įtakos privalėjo būti publikos neatbaidančios ir pakankamai "saugios". Pastatyminiai ar apipavidalinimo atžvilgiais, nors ir pasitaikydavo išvirkštai šviežesnio kraujo ar naujoviškesnių idėjų, Metropolitan opera visada pasirodavo konservatyvi, atsargi ir daugumos skoniui pataikaujanti. Tai tradicinis operinis teatras, tarnaujantis, visų pirmiausia, ramiam ir tingiam buržuaziniams skoniui, įtakingiems plutokratams ir, suprantama, operinio meno mėgėjų masei. Naujos žiūrovų generacijos savais potroškiais nedaug skiriasi nuo tu troškimų, kuriuos reikšdavo praėjusio šimtmečio publika.

Ateinantį pavasarį senieji Metropolitan operos rūmai iš-

tuštės, nes garsinga institucija persikels į naują (New York's Lincoln Center for the Performing Arts ansamblyje) modernų pastatą.

Naujoviška išorė, tradicinis XIX-ojo šimtmečio stiliuje prabangus ir prašmatnus vidus. Komercinės naujybės, ultramodernus mechanizavimas, dviejų milijonų dolerių deficitas ir senoji meninio konservatizmo linija.

Ateinančių metų rugsėjo mėn. Metropolitan opera atidarys savo 44 sezoną naujame Lincoln centro pastate, kuris kainuos 43 milijonus dolerių. Atidarymui bus statoma amerikiečių kompozitoriui Samuel Barber užsakyta opera "Antonijus ir Kleopatra". Premjera turi sudaryti operos nacionalinio charakterio ir progresavimo iliuziją.

Naujuose Metropolitan operos rūmuose tilps 3,800 žiūrovų — savaįta palpa tai pats didžiausias pasaulio operinis teatras. Nieko nepagailėta, kad būsimieji rūmai pasirodytų erdviausias, puošniausias ir dailiausias operinis centras.

Būdingas sutapimas: kadaise Metropolitan operą į viršūnes iškeičė dramatinės scenos atstovas (tarp kitko, Bowery, New Yorko miesto sekcijos, vieno vokiečių teatrelėo narys). Nūdieninis ekspansijos — planavimo ir ypatingai į Lincoln centrą

persikėlimo idėjos kėlėjas yra žmogus, anksčiau irgi jokios partijos operinėje scenoje neturėjęs, praėitį irgi grindžias praktika draminiame teatre Šalio Metropolitan operos vadovo austro Rudolfo Bing'o, jo padėjėjas — administratorius Herman E. Krawitz yra labiausiai susirūpinęs bei atsakingas už 43 milijonų pastato projektavimą, už šio milžiniško teatro atėitį bei techniškus įrengimus ir už visus kitus sudėtingus dalykus.

Naujoji Metropolitan opera

MOVING
R. SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna apraada.
2047 W 67 PL. WA 5-8063

LIETUVIŲ VEDAMA NAUJŲ IR VARTOTŲ AUTOMOBILIŲ PREKYBA

Neptune Motors Inc.
6516 South Western Avenue
CHICAGO, ILL. 60636
Telef. — 925-5121

Išsimokėjimai mažu nuosimčiu per banką.
Atdara kasdien: Pirm. - Funktd. — 9 iki 9 v. vak. Seštad. nuo 9 iki 5 v. vak., Sekmad. 11 iki 5 v. vak.
Parūpinam. automobilių pagal klientų reikalavimą.

PLANINGAS TAUPYMAS MOKA GERUS DIVIDENDUS! PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

Paskolos, perkant namus, daromos ilgiems terminams ir žemais nuosimčiais mėnesiniais išsimokėjimais. Dėl visų informacijų, kreipkitės į

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
2212 WEST CERMACK RD. — CHICAGO — VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.
JOHN J. KAZANAUSKAS, President

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western P.osp. 8-5875
Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmad ir ketvirtad nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val vak. Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5 v.v.

turės požeminį 700 automobilių garažą, tris erdvius restoranus. Scenos mechaninės ir elektrinės naujovės pralenks viską, kas iki šiolėi Amerikos teatruose buvo praktikuota. Sepytini atskiri keltuvai galės per kelias sekundes iškelti ar nuleisti sudėtingiausių scenovaizdų. Užkulisis, gilumos ir vadinamų "sparnų" atžvilgiais, bus pats erdviausias, kokį tik galima įsivaizduoti. Prie teatro įrengiami dekoracijų sandėliai, kuriuose tilps visam sezonui numatyti scenovaizdžiai.

Iš lauko Metropolitan opera sudarys modernaus pastato regioną. Daug stiklo, penki liekni, aukštų bekyla įėjimų skliautai, tiesių linijų pastato šoninės ir užpakalinės sienos. Naujoviškumu stebins ir dominuojančio marmuro vestibulius, kurį papuoš dailininko Marc Chagall'o sieninės freskos.

Tačiau salės vidus žiūrovus sugrąžins į XIX-ąjį šimtmetį, — čia atsispindės Paryžiaus, Vienos ir Milano didžiųjų operinių teatrų tradicinis stilius, aukšus žėrintis puošnumas, milžiniškos liustros.

Naujieji Metropolitan operos rūmai suprojektuoti, kad nešėtų didžiausias pajamas. Partery bus 1,583 vietos. "Išskirtinis" aukštas, "išėiginių rūbų" aukštas, "deimantinė pasaga" — ir ložų skaičius yra žymiai praplėstas. Numatoma, jog vieno

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI)
Sav. DAN LIUTIKAS
TAISYMAS yra mūsų SPECIALYBĖ. VISŲ GAMYBOS • GREITAS patarnavimas • GARANTUOTA • KREDITAS
3412 WEST 71ST ST. CHICAGO, ILL. 60629. TEL. — 471-2446

SENIAUSIA IR VIENA IS PIRMŲJŲ SIUNTINIŲ SIUNTIMO ISTAIGŲ JUNGTYNESE VALSTYBĖSE

GLOBE PARCEL SERVICE, Inc.

Garantija: siuntinys pristatomas geriausiam stovyje trumpiausiu laiku jūsų giminėms SSSR. Jūsų siuntinys pilnai apdraustas prieš bet kokią riziką. Jokio pridedamo mokėjimo siuntinio gavėjui. Turtingas įvairių gaminių, medžiagų ir kt. produktų pasirinkimas mūsų pagrind. Įstaigoj ir skyriuose. Kainos be konkurencijos.

PAGRINDINE ĮSTAIGA: GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
716 Walnut St., Philadelphia, Pa 19106
Telefonas — WA 5-3455

CENTRALINE ĮSTAIGA NEW YORKE
220 Park Avenue South, kamp. 18th Street
Telefonas — 982-8410

KREIPKITES Į MŪSŲ SKYRIUS VISUOSE JAV DIDMIESČIUOSE.

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
LAPKRIČIO — NOV. 25, 26, 27 D. D.

CUSENIER IMPORTED THREE STAR COGNAC	Fifth \$3.98
DUJARDIN V.S.O.P. IMPORTED GERMAN BRANDY	Fifth \$5.29
PEDRO DOMEQ IMPORTED SPANISH FUNDADOR BRANDY	Fifth \$4.89
RAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P	Fifth \$4.89
CINZANO IMPORTED VERMOUTH Dry or Sweet	Fifth \$1.39
SICILIAN GOLD IMPORTED Mandorcrema, Cremovo, Caffe, Banana, Strawberry, Mandarino, or Marsala Wine	Fifth \$2.49
PIERRE CARTIER IMPORTED FRENCH Sauterne or Haut Sauterne	Fifth \$1.79
BENAI LIQUEUR or BENAI & BRANDY	Fifth \$3.98
CHOICE OF LOWENBRAU, WURZBURGER, or HEINEKENS IMPORTED BEERS 24-12 oz. Throw Away Bottles	Case \$7.95
BUDWEISER BEER 24-12oz. Throw Away Bottles	Case \$3.79

BAGDONAS IR ABSTRAKTAS

(Atkelta iš 4 psl.)
Toks buvo ir savu laiku šiems taip visur minimas mūsų Čiurlionis.

Provokuojas diskusijas estetikos aptarimas

Daugelis žmonių turi gana ribotą meno supratimą, jiems pvz. paveikslas tėra vien tik dekoracija, svečių kambario ar darbo kabineto papuošimas; jis geras tik tiek, kiek naudingas ir tinkamas prie sienos. Ne kiekvienas žmogus ir gali gėrėtis menu bei rasti jame malonumo, ne visi tai gali pajusti, lygiai kaip ir ne kiekvienas žmogus gali rasti džiaugsmą dainoje ar šokyje. Yra žmonių, kurie menui tiesiog akli. Pajusti ir rasti pasigėrėjimą mene yra savotiškas įgimtas talentas (visa laimė, kad yra daug žmonių, turinčių šią Dievo dovaną). Jiems paveikslas sukeltas ir jo įspūdžio išgyvenimas ilgai pasilieka atmintyje, gi jo troškimas tampa tiesiog alkio, savotišku narkotiku, be kurio ir gyvenimas, atrodo, būtų nepakeliamas.

Nors meno pajutimas bei jo išgyvenimas yra prigimti, tačiau pažinimas formų bei jų supratimas nėra jokia misterija, nes jos pagrįstos faktų žinojimu ir idėjomis, kurios mintimis apčiuopiamos. Tik tam jau reikalingas "intelektualinis bagažas", apie kurį dail. Bagdonas ir kalbėjo. Tai eina lygia-grečiai tarpe kalbos ir meno, abu galima išmokti ir suprasti. Anot dailininko, kas moka tas abstraktias formas skaityti, kas turi atitinkamą intelektualinį bagažą — gali jausti ir estetinį pasitenkinimą. Dailininkas Bagdonas savo parodos atidarymo žodyje kaip tik apie tai ir kalbėjo. Jis paskelbė gana naują estetikos definiciją. Ji yra tokia:

1. Įspūdis, pasąmonė ir emocijinė jėga sudaro abstrakcinio dailės kūrinio turinį.

2. Medžiaga, forma ir spalva įvairiausiose pavidaluose sudaro meninę tiesą — meninę kūrinio vertę.

Žinoma, šis estetikos aptarimas yra, gal būt, revoliucinis ir provokuojas diskusijas.

Abstrakčiame kūrinyje dailininkas neimituoja, nepaiso, bet kuria individualų dalyką, kuris tačiau prienamam visiems savo universalia forma ir spalvų kalba. Abstraktus menas yra tolygus muzikai, kuri irgi tiesioginiai veikia tik į žmogaus emocijas. Šios rūšies menininkai, kuriems šiandien priskirtinas ir dail. J. Bagdonas, neparsiduoda vien tik žiūrovų nusistovėjusiam ir gana dažnai pasenusiam konservatyviam skoniui. Jie yra pakankamai drąsus parodyti savo ir mūsų pačių atvaizdus, nors ir kažkaip mes būtume priešingi jų panašumui. Jie drąsiai savais kūriniais išsako save, o ne vien tai, kas patinka didžiajai masei. Gal todėl ir dail. Bagdonas paskaiton ir vėliau parodon atsilankė daug jaunimo, kuriems labiau suprantamas ir artimesnis šių dienų pulsas, ir gal todėl dail. Bagdonas mažiau pardavė paveikslų (kurie vis dėlto yra dailininko pragyvenimo šaltinis), negu kai kurie kiti menininkai, nes dail. Bagdonas savęs "neparsiduoda", o drįsta pasirodyti koks esąs, ką jaučia, drauge parodydamas mums šių dienų žmonių dvasią.

J. Bagdonas Kompozicija (Nuotr. B. Kerbelienės)

Žmogaus ir "Aidų" problema LKM Akademijos N. Anglijos židiny

Lapkričio 6 d. vakare Onos ir dr. Vlado Vaitkus bute įvyko Lietuvos katalikų mokslo akademijos Naujosios Anglijos židinio posėdis, kuriam pradžioje vadovavo dr. V. Vaitkus, o pabaigoje pats židinio pirmininkas dr. J. Navickas, kiek pavėlavęs, posėdį dėl mašinos gedimo pakeliui. Posėdyje dalyvavo 13 narių iš Bostono ir Worcesterio.

Kas yra žmogus?

Posėdyje paskaitą skaitė Sv. Kryžiaus (Holy Cross) kolegijos filosofijos profesorius Vaidutis Mantautas, stengdamasis atsakyti į klausimą: kas yra žmogus? Pradžioje prelegentas nurodė, kad jo paskaita yra šešerių metų darbo su Amerikos jaunimu vasių reziumė. Paskaitos motto jis laikė lietuvių motinų savo vaikams pageidavimą ir linkėjimą, išreikštą labai paprastais, bet giliais žodžiais: **Valkeli, būk žmogus.** Šie žodžiai suima visą krikščioniškąją filosofiją.

Pradedant pirmaisiais graikų filosofais ir baigiant dabartiniiais egzistencialistais, filosofai kalbėjo įvairiomis sąvokomis, bet žmogaus esmės suprasti neįstengė. Kalbant apie žmogų, tenka vadovautis fenomenologiniu metodu, nurodant įvairias jo veikimo plotmes.

Žmogus yra pilnas priešingybių, jis blaškosi tarp angelo ir demono, tarp dvasios ir materijos, tarp angelo ir gyvulio, bet jis nėra nei grynas angelas, nei gyvulys.

Pirmiausia žmogus yra jausminė būtybė, iš pat pirmų dienų jau lūpomis, o vėliau rankutėmis siekia maisto, renka si sau žaislus. Tačiau žmogus nėra vien jausminė, bet ir protinė būtybė. Jis nori žinoti ir suprasti, kas yra jis pats, kas yra pasaulis, jis ieško tiesos, nes jis pats skirtas liudyti tiesai. Tas tiesos ieškojimas yra artimai susijęs su pačia žmogaus esme. Jei žmogus nustoja noro žinoti, jau tuo pačiu jis nustoja žmogaus esmiškumo.

Žmogus yra socialinė būtybė, siekianti bendravimo su kitu žmogumi. Amerikos filoso-

fų suvažiavimo išreikšta tokia bendra mintis: jei žmogus nebūti ryšio su kitais žmonėmis ir vengia bet kokio bendravimo, jis yra jau nebe žmogus.

Žmogus yra taipgi erotinė būtybė. Erotinė plotmė žmoguje yra labai gili. Prelegento manymu, ji yra viena gražiausių, aktualiausių ir daugiausia klausimų kelianti problema. Dėl eros karaliai yra netekę sostų, karalienės galvų. Skirdamas ypatingą reikšmę erotikai, prelegentas pareiškė ir tokių tvirtinimų, su kuriais klausytojams buvo sunku sutikti.

Religinė plotmė taip pat ankštai rišasi su žmogumi. Tikėjimas paliečia pačią giliausią žmogaus gelmę, jis pranoksta proto ribas. Daug protu neišaiškinamų tiesų žmogus turi. Kai giliu tikėjimu žmogus betarpiu pajunta Dievą, jis pasiekia mistinės plotmės. Tam tikrame laipsnyje kiekvienas žmogus yra mistikas.

Baigdamas prof. V. Mantautas palietė ir tautinę žmogaus sritį. Paskaitininko įsitikinimu, Amerikos žmogus yra neturtinis savo patirtimi, o lietuvis įvairiais karo metu išgyvenimais žymiai turtingesnis, todėl turėtų tą savo brangų turtą pasidalinti ir su kitais. Reikėtų veikti studijuojant lietuvių jaunimą, kad jis būtų turtingos žmogiškumo patirties amšadorius šiame krašte.

Profesorius savo paskaitoje buvo surinkęs daugybę įvairių būdingų įvykių bei citatų, savo tvirtinimams pagrįsti. Vietomis yra pareiškęs gal net ir perdrąšių bei ginčytinų išvadų. Po paskaitos dar vyko gyvos diskusijos, kurios ypač kryo į mūsų studijuojančio jaunimo problemą.

Vengtinis paralelizmas

Pirmininkui dr. J. Navickui išskėlus lietuvių katalikų mokslo akademijos Romoje sumanyto leisti metraščio rėmimo klausimą, "Aidų" redaktorius dr. J. Girnius gana pagrįstai nurodė, kad toks metraščio leidimas yra tam tikras paralelizmas su kultūros žurnalu "Aidais". Anot

jo, Akademijai reiktų ribotis tik Suvažiavimo darbų ir rimtų studijų leidimu. Metraštyje dabar bus patalpinti maždaug panašaus lygio straipsniai, kurie yra spausdinami "Aiduose", o žurnalui medžiagos sumedžioti nėra taip lengva. Todėl atitinkamą medžiagą ir turimas lėšas reiktų pataupyti vieninteliu laisvajame pasaulyje krikščioniškos kultūros leidžiamam žurnalui "Aidams". Ta pačia proga dr. J. Girnius nusiskundė, kad "Aidų" bendradarbių prieauglis iš baigusio studijas jaunimo yra gana mažas, vidutinis bendradarbių amžius 60 metų. Konkreciai redaktoriui nurodė kai kurių organizacijų vadus, visai neskaitančius "Aidų", tai ką bekalbėti apie jauniausius akademikus.

Nauja židinio valdyba

Prieš dvejus metus Putname, Conn., įsteigtos L. K. M. A. Naujosios Anglijos židinio valdybos kadencija, pagal įstatus, pasibaigė. Židinio pirmininkas dr. J. Navickas senosios valdybos vardu pareiškė, kad ji atsistatydinanti ir pasiūlė išrinkti naują valdybą, tuo labiau, kad vienas valdybos narys dr. Bronius Baškys yra jau miręs. Jo atminimas pagerbtas atsistojimu. Į naują valdybą pirm. išrinktas dr. J. Navickas, nariai dr. P. Kaladė, kun. prof. A. Jurgelaitis, dr. V. Vaitkus ir prof. V. Mantautas. Pr.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMUR MŪGĖJAMS

Daug sutapysite pirkdami šia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasiūduokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad ir ketvirt. vakarais iki 9 val

3314 West 63rd Street

Chicago 29, Illinois
Tel. PR 6-8998

Kaip atrodoys M. Jankaus monografija

Šioje Pr. Alšeno parengtoje knygoje bus tokie skyriai: po leidėjo žodžio ir pratarmės seks skyrius "Bitėnai ir Jankų Merčius". Čia jis M. Jankaus biografijos bruožai, jo šeimos žinios, kaip M. Jankus atrodė, kur gyveno etc.

Antrosis skyrius bus užvardintas "Aušros šviesai skleidžiantis". Čia išryškinaamas "Aušros" vaidmuo lietuviams ir Lietuvai, nurodomas M. Jankaus indėlis į "Aušrą", pasisakymai V. Biržiškos, Šliūpo ir kt. o taip pat — cituojami M. Jankaus laišakai kun. A. Burbai ir kitiems.

Tolimesniam skyriuje "Patriarchas žodžio kūrėjas ir kovotojas", paduodami jo kūrybos pavyzdžiai, M. Jankaus pasisakymas apie lietuviškos spaudos praeitį ir t. t. Ryskinant M. Jankų kaip kovotoją dėl Klaipėdos atvadavimo, paduodamas šilutės seimo aprašymas, jo deklaracija ir kt.

Skyriuje "Rambyno ir Bitėnų idilija" — aprašomas tas idiliškasis — ramusis laikotarpis, kada Klaipėdos kraštas kartu su visa Lietuva, gyveno nepriklausomybės laikotarpiu, kada Rambyno kalne buvo švenčiamos Joninės, kada M. Jankų lankė gausios ekskursijos ir t. t. Šiame skyriuje ryškiau stabtelėjama ir prie M. Jankaus kovotojo dukros Elzės Jankutės asmens ir vaidmens idiliškojo Rambyno ir Bitėnų aplinkumo.

Skyriuje "Mažosios Lietuvos istorinė apybraiža" suglaustai perbėgama Mažosios Lietuvos istorija, nes be jos, rašant monografiją apie žymų M. Lietuvos kovotoją M. Jankų, nebuvo galima apsieiti.

Skyriuje "Padangėlė vėl nauksiantis" — aprašoma byla su Vokietija dėl Klaipėdos krašto, mažasis "Niurnbergas (nacių teismas) Kau ne, nurodoma, ką reikė Lietuvai langas į pasaulį — Klaipėda ir ap-

rašomas Klaipėdos atplėšimas nuo Lietuvos ir M. Jankaus pasitraukimas, vengiant nacių keršto, į Didž. Lietuvą.

Dar sekančiame skyriuje — "Pat riarcho tremties dienos ir mirtis" — aprašoma bendra tremties tragika, paskutinės Aušrininko dienos tremtyje, jo mirtis ir laidotuvės.

Gi paskutiniam skyriuje, užvardintame "Sutelkino nekrologo vietoj" buvo pakviesta pasisakyti daugelis ano meto (dalis kiek vėlesnių veikėjų ir lietuviškos veiklos veteranų bei kt. asmenų. Nuldydami nors mintimis prie M. Jankaus veiklos ir jo kapo, davė savo atsiminimų šie asmenys: ilgametis Lietuvos diplomatas V. Sidzkauskas, žurn. K. S. Karpius, prof. Martynas Brakas, žurn. V. Rastenis, žurn. J. Pronskus, poetas Vincas Jonikas (dedikuotasis eilėraštis), prel. M. Krupavičius, dr. M. Anyšas, parlamentaras Vaclovas Vaidotas, adv. R. Skipitis, mokyk. A. Vaitelienė (iš Sibiro), bibliografas A. Ružancovas, Erdmonas Simonaitis, Sofija Pūtvytė-Mantautienė, dr. V. Terčijonas, Aleksandras Marcinkevičius-Mantautas ir kt. Knygos pabaigoje "Žodis užsklandai"

Monografijoje tilps 110 iliustracijų, kurias sudaro fotografijos iš M. Jankaus gyvenimo, o taip pat originalūs dokumentai iš jo veiklos: "Aušros" laikai ir pati "Aušra", Klaipėdos sukilimo dokumentai, atsisaukimai, šilutės manifestas ir kt. Kadangi knygoje bus tiek daug

FRANK ZAPOLIS
2325 W. Roosevelt Rd., Chicago, Ill. 704 64-1339

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.

Atidara nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. - GR 6-9758
JADVYGA ir - JUOZAS BARTKUS, Savininkai

Kalėdiniai Siuntiniai!

Mieli tautiečiai, nuzziuginkite artimuosius Lietuvoje pasidami jiems dovanėlių Kalėdoms ir Naujienis Metams! Mes esame sudarę tris specialius didžiai vertingus šventinius siuntinius, kurių kaina jums bus visai prieinama ir kokybe sužavės gavėjus. Štai jie:

Kalėdinis P (rabanginis) I
Angl. paltinė šilto veluro medž. 3 jarda; išeginė vyr. arba mot. eilutei vilnonė angl. medžiaga. 3 1/2 j.; nepermatomo nailono medž. suknelė — 4 j.; kaklaraištis; šilkinė skarelė; šokolado dėžė — 1 sv.; kakavos pupelių 1 sv.; švelnaus nailono mot. balt. — apatinukas ir kelnaitės; vyr. išeginiai nailono marškiniai; ir vyr. arba mot. skotiškos vilnos nertinis tik už 99 dol. su pasiuntimu ir muitu!

Kalėdinis S (taigmeninis) II
Angl. viln. medžiaga dviems vyr. arba mot. eilutėms — 7 j.; labai graži portugališka šilta medž. suknelė — 4 j., 2 poros nailono kojinių; vyr. arba mot. vilnonis nertinis, vyr. išeginiai nailono marškiniai; ir šokolado dėžė 2 sv. tik už 75 dol. su muitu ir pasiuntimu!

Kalėdinis D (ovaninis) III
Angl. viln. medž. vyr. arba mot. eilutei — 3 1/2 j.; medžiaga šiltai, gražiai mot. suknelė — 4 j.; sunkaus itališko šilko medž. suknelė — 4 j.; šilkinė skarelė; 2 poros nailono koj. ir 2 sv. šokolado tik už 60 dol. su pasiuntimu ir muitu!

Be to, tebesiunčiame mūsų populiariusius standartinius siuntinius V-3, 10 1/2 j.; viln. kostiuminės medž. už 55 dol.; N-4, 16 j. keturioms suknelėms nailoninės nepermatomos medž. už 45 dol.; P-3, 6 j. vilnonės medž. dviem paltams ir 3 1/2 j. vilnonės medž. išeginiam kostiumui už 75 dol.; NMSK — 3 nertiniai, 3 išeginiai marškiniai, 3 viln. skarelės ir viena atkarpa 3 1/2 j. kostiumui už 75 dol.; ir M-13, aukšto kaloriteto 22 lbs. maisto siunt. už 30 dol.

Automobilius, dviračius, siuv. mašinas, svaig. gėrimus, tabaką (Sov. gamybos) galime pristatyti iš Kaune ir Vilniuje esančių kooperatyvų.

Siunčiame ir Jūsų pačių sudarytus siuntinius (tik naujų prekių). Tokius siuntinius (iki 22 lbs.) galite adresuoti mums ir mes juos išspeakėjusime į Lietuvą už 12 dol.; įskaitant mūsų patarnavimą, licenciją, draudimą ir supokavimą. Gi už čia apmokėtą muitą pateiksim oficialią sąskaičiukę. Prie tokių siuntinių galima pridėti šį tą iš mūsų kataloginių angliškių prekių.

Siųskite užsakymus, reikalaukite pavyzdžių ir kainininkų:

BALTIC STORES LTD.
421, Hackney Road
London, E. 2., Great Britain
Seniausioji šioje srityje lietuvių firma. Greitas, garantuotas ir gavėjo parašu patvirtintas pristatymas!
Atstovai JAV:
L. Venckus, 7030 So. Talman Ave., Chicago, Illinois, Tel. 436-0494
GAIVA, 3570 West Vernor, Detroit 16, Michigan.

ilustracijų, tad jos tekstas bus viršelio ir aplanko įrašus (viršelio renkamas linotipai, o knyga apaudžiama litografiniu — ofsetiniu būdu. Knygos tekstas su iliustracijomis užims apie 400 pusl. Spausdinama bus du trečdaliai viso tiražo kietais viršeliais su aplanku ir vienas trečdalis minkštais.

Knygos leidėjas — šiuolaikinis PLB pirm. J. J. Bachūnas. Pr. Alšėnas

SUSTOKIT, APŽIURĖKIT — MŪSŲ METINĮ IŠPARDAVIMĄ

STEIN TEXTILE CO.

Didelis užuolaidų skyrius, kuriame galite savo langams pasirinkti urminėmis kainomis iš tūketančių jardu užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: damasko, brokadų, "boucle's", "fiberglass". Jei jus nemokat siūti, mes jums jas pagaminam.

PIRKŠIT NEBRANGIAI IR GAUSIT DOVANĄ.

Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpina vilninių, šilko, nylonų, taffetą, aksomo, angliškių medžiagų paltams ir kostiumams siuntinimi artimesiems į Lietuvą ir tolimajį Sibirą už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737
Atidara kasdien ir sek. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta.
Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę Jefferson St. Chernin's alkštėje

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atidara pirmad. ir ketvir. 9—9 val. antr. treč. ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atidara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. B. PIETKEWICZ, Prez.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4 1/2% Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: ANTRAD. ir PENKT. .... 9 v. r. iki 5 v. v. PIRMAD. ir KETV. .... 9 v. r. iki 9 v. v. SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. ... Trečiad. uždaryta

VANDER WAGEN

ANGLYS

SINCLAIR ALYVA **SuperFlame**

3605 West 63rd St. PORTsmouth 7-8020

NELAUKITE, nes rytoj gali būti pervėlu!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištek neturėsite jokių nemalonių.

GENERALINIAI AGENTAI SIŲ kompanijų:

AMERICAN BONDING
AMERICAN INDEMNITY
CASUALTY MUTUAL
FIDELITY & DEPOSIT
FIRE & CASUALTY OF CONN.
GIBRALTAR INSURANCE
THE HANOVER
HIGHWAY INSURANCE
THE HOME
INTERSTATE
LASALLE CASUALTY

MANHATTAN FIRE & MARINE
MERCURY MUTUAL
MONARCH
NATIONAL UNION
NEW YORK FIRE
SECURITY INSURANCE
UNITED STATES FIRE
UNIVERSAL INSURANCE
WESTERN FIRE & CASUALTY
CALIFORNIA LIFE

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKAY, Inc.
222 W. Adams Street Room 800
Telefonas CEntral 6-5206

STANDARD Safety... ASSURED and INSURED!

Turtas
\$95,000,000.00

Rezervai
\$9,200,000.00

4 1/4% Current rate per annum
4 Times a Year
All Savings in by the 15th Earn from the 1st

Standard Federal Savings visų sutauų saugumas yra užtikrintas mūsų pajėgus ir pastovaus imonės vėdimo ir apgalvoto veikimo... ir kiekviena sąskaita yra apdrausta Federal Savings and Loan Insurance Corporation, J.A.Valstybių valdžios agentūros. Norėdami saugaus taupymo ir aukštų pajamų, išmokamų keturis kartus į metus, pradėkit taupyti pas Standard Federal.

Chicago's apylinkėjų pajėgiausias

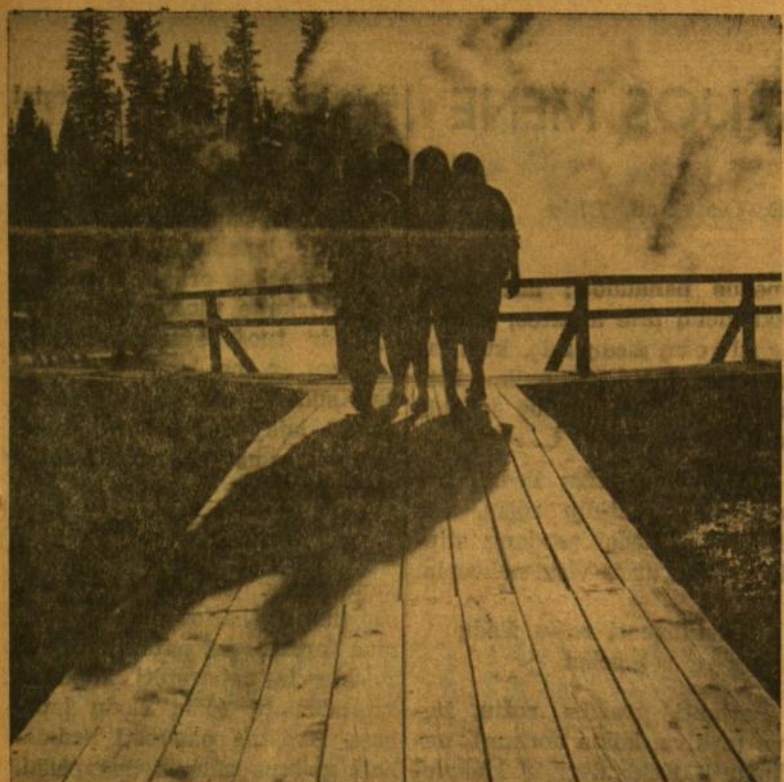

STANDARD FEDERAL SAVINGS

4192 Archer Avenue • Chicago, Illinois 60632 • Virginia 7-1140

Hours
Mon. Thru. — 9 to 5
Tues. Fri. — 9 to 4
Sat. — 9 to 12
Wed. — Closed

Prie geizerio Yellowstone'o parke, Wyominbe Nuotr. A. Kezio, SJ

Kultūrinė Kronika

• Naujų Algimanto Kezio, SJ, nuotraukų paroda atidaroma gruodžio 11 d. 7 val. vak. Jau-nimo centre, Chicagoje. Parodoje bus išstatyta apie 60 mūsų nuotraukos menininko darbų, parsivežtų iš praėjusios vasaros išvykų bei kelionių. Paroda Jau-nimo centre tęsis nuo gruodžio 11 iki gruodžio 18 d.

• Popiežius pagerbė Dantės atminimą. Įprastame sekmadienio susitikime su maldininkais Sv. Petro aikštėje, popiežius Paulius VI lapkričio 14 d. vidurdienį kalbėjo apie didįjį ita-lų poetą, "Dieviškosios Komedijos" autorių Dantę Alighieri, nuo kurio gimimo tą dieną Florencijoje buvo minima septynių šimtų metų sukaktis. Iškilnėse popiežiumi atstovavo Vatikano valstybės sekretorius kardinalas Cicognani ir apie penki šimtai Visuotinio Bažnyčios susirinkimo tėvų. Garsiojį Florencijos baptisterijoj, kur prieš septynis šimtus metų buvo pakrikštytas Dantė, popiežiaus vardu bu-vo padėtas auksinis kryžius. "Tokių būdų norėjome išreikšti religinę pagarbą didžiojo poeto krikščioniškajai asmenybei ir jo katalikiškam tikėjimui, — kalbėjo maldininkams Paulius VI. — Norėjome drauge pa-drašinti mūsų laikų literatūros pasaulį iš dvasinių bei religinių vertybių semtis meninio įkvė-pimo..."

• Kantata "Tėviškės namai". Los Angeles gyvenaš komp. Br. Budriūnas baigė rašyti mu-ziką savo didžiajam kūriniumi "Tėviškės namai". Tai kantata, sukurta pagal Bern. Brazdžio-nio žodžius. Ji susideda iš trijų dalių ir turi beveik penkiasde-šimt puslapių. Užbaigimo proga "Lietuvių Dienų" žurnalo redak-cinis kolektyvas (Brazdžionis, Tininis, J. Andrius) buvo pa-kiesti pasiklausti, kaip ta kantata skamba. Ją pergrojo patį kompozitorius, ir visi bu-vo sužavėti. Kantata jau išsiųs-ta į Chicago spausdinimui. Ma-noma, kad vasarą įvykstančios dainų šventės repertuaro pla-notojai įtrauks ją į programą. Nėra abejonės, kad kantata su-silauks milžiniško pasisekimo.

• Profesorius Borisas Meln-gailis mirė lapkričio 20 d. Vie-noje, Austrijoje. Vėlonis buvo gimęs Lušmen Pamušio dvare netoli Linkuvos 1906 m. Buvo vokiečių kultūros žmogus, bet visiškai sulietuvėjęs. Kadai-se buvo taipgi "Keturių Vėjų" da-lyvis, daugelio mūsų rašto ir meno žmonių bičiulis. Pirmo-sios bolševikų okupacijos metu

buvo kultūros paminklų apsau-gos pareigūnas. Čia jam pavy-ko suteikti į muziejus daug ver-tingų meno turtų. 1944—1965 m. gyveno Vienoje, Austrijoje. Šiuo laikotarpiu ten jis prasi-mušė į aukšto lygio meno eks-pertus, skaitė paskaitas iš šios srities atitinkamose mokyklose, sukaupe labai vertingą meno rinkinių kolekciją ir gausų kny-gyną. Okupuotoje Lietuvoje li-ko dukra Viliutė, o Vienoje — žmona Kristina.

• Kompozitorius Vladas Ja-kubėnas lapkričio 21 d. (sekmadienį) atliko koncertinę progra-mą dviejose latvių ev. liutero-nų bažnyčiose drauge su arfiste Marga Grasman - Miller, gyvenančia netoli New Yorko. Vl. Jakubėnas akompanavo vargo-nais dalį arfistės atliktų kūrin-ių ir pagrojo keletą numerių solo. Vienas koncertas įvyko 11 val. 30 min. Sv. Jono pa-rapijoje, 1701 N. Richmond, kitas, su ta pačia programa, Sijono parapijoje, 5515 W. Ferdinand, 6 val. vak. Kompozitorius Vl. Jakubėnas, studijavęs kelerius metus Rygos konservatorijoje, gerai moka latvių kalbą, yra populiarus latvių tarpe ir, lat-viams neturint Chicagoje profesinio vargonininko, mielai sam-domas kaip akompanuotojas latvių bažnytiniuose koncertuo-se. Arfistė Marga Grasman - Miller, baigusi tame pačiame laikotarpyje Rygos konservato-riją, vėliau grojo Latvijos ra-diofono orkestre; Amerikoje ji iškilio kaip solistė koncertantė,

TELEVIZIJAS:

paprastas ir spalvotas nebrangiai taisyau. Už patarnavimą vietoj \$3; už dirbtuvės darbą \$10 ir dalyv. Pasiteiraukite apie naujas.

J. MIGLINAS
2549 W. 69 St., II auk., PR 6-1063

Kuriam galui mokėti daugiau?

PIRKDAMI NAUJUS AR VARTO-TUS AUTOMOBILIUS SUTAUPY-KITE NUO \$500 IKI \$1.000.

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

'U WILL LIKE US'
CHRYSLER • IMPERIAL
PLYMOUTH • VALIANT
4030 Archer—VI 7-1515

ŽVILGSNIAI Į LITERATŪRĄ

Europos rašytojų kongresas

Romoje įvyko trijų šimtų dele-gatų rašytojų iš 26 valstybių posėdis spalio mėnesį. Tai bu-vo vadinamos Europos bend-ruomenės rašytojų susirinkimas, gi ta bendruomenė buvo įsteigta jau mirusio italų rašytojo G. Angioletti 1958 metais. Jis norėjo savo ta organizacija apjungti Europos rašytojus, įskaitant ir komunistinius kraš-tus. 1963 m. tos rašytojų bend-ruomenės suvažiavimas įvyko Leningrade, kur buvo svarsty-tas romano klausimas. Ten su-važiavime buvo prieita prie ku-riozų, kadangi Sovietų Sąjun-gos rašytojai vis kalbėjo apie, taip vadinamą, socialistinį realiz-mą, apie kurį patys sovietai sakosi nedaug ką suprantą. Apie tą suvažiavimą prancūzų rašytojas Alain Robbe - Grillet sako, kad, kalbant su sovietini-ais rašytojais, buvo "dialogas su kurčiu".

Šiais metais įvykusiame su-važiavime Romoje jau viskas buvo vedama laisvoje dvasioje, nepaisant, kad buvo delegatų iš Lenkijos, Vengrijos, Rumunijos, Čekoslovakijos, Jugoslavi-jos ir Sovietų Sąjungos. Buvo kalbama apie vadinamus avan-gardistus, už geležinės uždang-os, tačiau Sovietų Sąjungos atstovas pareiškė, kad vakarie-čių prasme Sovietų Sąjungoje avangardizmo nėra, tai reikštų nesą kovos prieš nusistovėjusias literatūrinės tradicijas ir ekeperimentalizmo. Bet Sovietų Sąjungos atstovai pažymėjo, jog pas juos jau labai domima-si Kafka, Joyce, Proust ir kitais rašytojais, kurie seniau buvo ten draudžiami. Taip pat domi-si moderniaisiais dramaturgais Ionesco ir Beckettu.

Buvo kalbama apie atgims-tantį surrealizmą Vakarų Eu-ropoje, gi italai rašytojai, ku-rie vadovauja tai Europos ra-šytojų bendruomenei, pareiškė, kad reikia literatūrą valyti nuo partinių šūkių. Idomiausia, kaip rašo "New York Times" kores-pondentas, kad nebuvo kalba-ma apie jokią socialistinį realiz-mą ir partinius įsipareigojimus. Savo įvadinėje kalboje senas italų poetas Ungaretti, tos Eu-ropos rašytojų bendruomenės pirmininkas, pareiškė, kad ra-šytojui svarbiausia yra būti iš-tikimam sau pačiam. Gi už ofi-

dažnai kviečiama į New Yorko apylinkių amerikiečių bažny-čias; jos grojimas pasižymi, be puikios technikos — gražiu to-nu ir gilia ekspresija.

× Knyga apie tikėjimo per-sekiojimą Lietuvoje išeis iš spaudos gruodžio mėnesį, pava-dinta "The War Against God in Lithuania". Leidžia Many-land Book Co. Knygos įžanga parašė vysk. E. Swanstrom; knygos autorius — J. Savasis. Bus išspausdinta 10,000 egzem-pliorių, iš kurių 3,000 kietais viršeliais.

Sąžiningas Patarnavimas
REAL ESTATE — INCOME TAX, DRAUDIMO IR KT. REIKALAIS
A. & L. INSURANCE AGENCY AND REALTY
A. LAURAITIS
4645 S. Ashland Ave., LA 3-8770
(Currency Exchange patalpose)

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANCKUS, Sav.
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos
Tune-ups ir Motorų remontas
5759 So. Western Avenue
Kampas 58th Street
Telefonas PProspect 8-9533

MOVING
Apraustas perkraustymas
Ivalrių atstumu.
A. VILIMAS
3415 S. Lituanica Ave.
Tel. FRontier 6-1882

cialių sienų, buvo nelabai drau-giškių atsitikimų, kai bendruo-menės gen. sekr. rašyt. Gian-carlo Vogorelli atmetė pasiū-lymą priimti Rytų Europos valstybių pareigūnus kaip val-dybos narius. Rezultate buvo šrinkti ne tokie biurokratai so-vietų rašytojai, kurie visada iš-leidžiami į visokius suvažiavi-mus, bet išrinktas vienu iš sep-tynių vicepirmininkų Sov. Sa-jungos poetas Tvardovskis, ku-ris laikomas liberališkesnio ju-dėjimo vadu. Suvažiavimo pa-vaigoj buvo skelbiama, jog Bendruomenė dėjo pastangas, kad būtų iš kalėjimo paleistas Sovietų Sąjungos poetas Brod-sky, kuris buvo 1964 m. nuteis-tas. Jis, anot teisėjų, nenorėjęs dirbti "naudingo" darbo, o ra-šęs eilėraščius. Poetas paleistas, bet už tai baigiamojo suvažia-vimo sesijoj Vigorelli pareiškė, kad Maskvoje suimtas rašyt. Andrei Siniavsky.

Šeinius New Yorko Times knygų priede

"New York Times" knygų priede "Book Review" yra Ma-nyland Book leidyklos patalpin-tas skelbimas, reklamuojas jo naujai išleista anglų kalba ro-mana "Rejuvenation of Siegfried Immerselbe", kuriame ir-dėta autoriaus nuotrauka ir taip pat amerikiečių atsiliepi-

mai, tarp jų ir King Features sindikato kritiko Andre Micha-loupoulos pasisakymas, kad Sei-nius yra satyrinis genijus ir ro-manas yra nuostabi pasiskaity-mui knyga.

Pažymėtina, kad ta knyga jau 1937 m. buvo išversta į ang-lų kalbą tėvų marijonų semina-rijos klierikų, vertimui talkinin-kavo šešių lietuvių seminaristų grupė, kuriai vadovavo a. a. kun. Jonas Navickas, MIC. Kur-tas rankraštis šiandien yra, ne-bežinoma, tačiau jei būtų bu-vusi knyga išleista anais me-tais, ji, be abejo, būtų sulau-kusi didelio pasisekimo. Šimet išėjusią knygą vertė "Draugo" romano konkurso laimėtojas rašyt. A. Baranauskas.

Latvių antologija

Latviai "New York Time" knygų priede garsina savo pro-zos antologiją anglų kalba, ku-riuje yra 30 autorių 45 novelės. Knygą išleido Daugavas Va-nags leidykla, 491 College st., Toronto, Ont. Leidinys yra įrištas į kietus viršelius, 451 psl., kainuoja 7 dol. Redaguotas prof. A. Rubulio ir prof. M. La-Hood. Atrodo, kad knygą plati-na pati latviškoji leidykla, o tai labai apunkina knygos plati-nimą. Lietuviškosios prozos ir poezijos antologijos angliškai platinamos per amerikiečių kny-gų platinimo kanalus, tai ga-rantuoja daug didesnę pasiseki-mą.

L. Galinis

Artesian Restaurant

2432 West 63rd Street (63rd & Artesian)

- Skanūs valgiai
- Geras patarnavimas
- Puiki atmosfera

PIETOS

\$1.65 & \$2.25

JOKIO LAUKIMO — GREITAS PATARNAVIMAS.
TALPA — 350 SEDIMŲ VIETŲ.

Rezervacijoms skambinkite — 436-4622.

Atdara sekmad. iki ketvirtad. 6 v. ryto iki 1 v. ryto, penktad. ir šeštadieniais iki 5 valandos ryto.

GARDŽIAUSIA DUONA—BULKUTĖS—SAUSAINIAI—TORTAI

BRUNO KEPYKLOJE
KEPA
LIETUVIŠKĄ DUONĄ

Kas Valgo Bruno Duona
Visad Žydi Kaip Agurkai!

Sav. BRUNO MACIANSKIS
3339 So. Lituanica Ave
Tel. CL 4-6376

Taupykite

MES MOKAME
4 1/2
ANT VISŲ SASKAITŲ %

Daugiau kaip 50 metų sąžiningai patarnaujame lietuviams.

Kiekviena sąskaita ligi \$10,000 apdrausta Federalės valdžios agenturoje

August Saldukas, Prezidentas

4040 Archer Ave. Chicago, ILL. 60632
Telef. CL 4-4470

DRAUGAS, šeštadienis, 1965 m. lapkričio 27 d.

4 1/2 % **5 %**

current dividend on investment bonus
4 1/2 % DIVIDENDŲ MOKAMA PAGAL VISAS TAUPYMO SASKAITAS
Už 1 metų investavimo bonus mokama 1 1/2 % dividendų kas pusmetį, o dar išmokama po 3/4 % už kiekvienus metus, 4 metams praėjus

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 ARCHER AVENUE, CHICAGO 32, ILLINOIS

Valandos: Firmad., Antrad., Penkt. ir Šeštad. 9 v. r. — 4:30 p. p.
Trečiad. uždaryta: Ketvirtad. 9 v. r. — 3 v. r.

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345 - 6
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108 - 09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
M. R. NELSON,
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų
Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

EUDEIKIS
LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2
4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYGIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 West 63rd STREET
Telef. PR 8-0833 PR 8-0834

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS G. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1215
314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6972

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3397 LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIOIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138 — 1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLYmple 2-1009

FRANK'S T.V. & RADIO, Inc.
3240 SO. HALSTED STREET Telef. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS IVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS, ORO VESINTUVAI — SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Remkite tuos, kurie skelbiasi dienr. Drauge.

Moterų Gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 6507 S. Troy St., Chicago, Ill., 60629
Tel. 925-5988

ATSIMINIMAI, DARBAI IR PLANAI

Rašytojos Karolės Pažėraitės kalba "Šatrijos" surengtoje literatūrinėje popietėje, pristatant "Lietuvių beletristikos antologijos" antrąją dalį "Draugo" redakcijos patalpose lapkričio 21 d.

Atvirai kalbant, aš nesijaučiu ir nesu didelė rašytoja. Mano kūrybinė ugnelė tik kartais nuo karto žybtelia iš po kasdienybės pelenų, be didesnio užsidegimo, be smarkesnio įsiliepsnojimo.

Bet Dievui dėkoju ir už tokio masto talentą. Manau, kad neturiu teisės jo užkasti. Turiu jį ugdyti pagal savo išgales.

Mano credo; literatūra bei visoks menas turi kilinti žmogų. Mano gyvenimas tikrai yra labai margas. Eau nesėsi. Tačiau ne dėl to, kad būčiau ypatingai nepastovi. Bet jau tokia mano dalis.

Gimiau tremtine Lenkijoje, kur mano tėvas, kaipo lietuvis patriotas, buvo caro valdžios išsiųstas mokytojauti. Jam mirus, mano mamytė su mažais vaikais buvo leista grįžti Lietuvon. Čia neteko niekur pastoviai apsigyventi, nes beturtė motina turėjo rūpintis pragyvenimo šaltiniu. Karas nubloškė mus Rusijon. Po karo Lietuvoje — vėl klaidžiojimai iš vietovės į vietovę, nes ne tik mokėsi, bet ir turėjau kurį laiką savo darbą išlaikyti mamytė ir du broliu. Po 11 metų darbo Vidaus reikalų ministerijoje buvau pakviesta dirbti Užsienių reikalų ministerijon. Ir taip atsidūriau Varšuvoje, o paskui Maskvoje, kur teko patirti šiurpių, tragiškų išgyvenimų.

Abi okupacijos Lietuvoje irgi neleido ramiai gyventi bei susikaupti rašymui. Raudonajai okupacijai vėl užpūdus mūsų kraštą, peržengiau Vokietijos sieną. Vokietijoje krausčiau iš miesto į miestą, ieškodama ramaus kampelio, kol, karui pasibaigus, atsirado galimybė išemigruoti. Tada atsidūriau po Pietų Kryžium, Brazilijoje, paskui, gal iš inercijos, Kolumbijoje ir, pagaliau, Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

Kur aš buvau kūrybingiausia? Manau, kad tas laikotarpis tebuvo prieš 3 metus, kai, po neįprasto darbo JAV-ėse, grįžau Kolumbijon. Tada su užsidegimu sėdau rašyti. Bet vėl kliūtis... Įpusėjus naują romaną, vėl sutrukdė kelionė Amerikon, bet šįkart atvykau jau kaip rezidentė. Vėl dirbu namų ruošos ir vaikų auklėjimo darbu. Bet, matyt, tas skirtingas,

neįprastas darbas man, kaip rašytojai, į sveikatą. Dažnų atostogų metu veržte veržiuos prie savo knygos rašymo. Tad galiu pasakyti, kad kūrybingiausią laikotarpį man padovanojo, gausus savo gėrybėmis, šis Amerikos kraštas. Mano knyga beveik baigta. Parašyta, bet tegu dar paguli stalčiuje, kur dar du romanai laukia papildymo bei pataisymo. Anie du sunkiai gimė, tad reikalingi didesnio puoselėjimo.

Dabar tesvaioju, kai gausiu kitais metais pensiją, rimtai at-

"Lietuvių beletristikos antologijos" antrojo tomo dalyvė rašytoja Karolė Pažėraitė.

sidėti kūrybai. Dar nežinau, kur apsigyvensiu. Čia, tremty, nesvarbu vieta. Tik reikia rašytojams rasti kiek ramesnį kampelį, kad galėtų susikaupti. Bent man.

Ramiausias kampelis galėtų būti Lietuvoje, jei į ten atsiderėtų vartai. O kol kas man lemta, kaip nedzvanytai dūšiai dąsioti, pasitenkinant laikiniais apsigyvenimais.

Nuodingieji karoliai

JAV-ės muitinių vadovybė susirūpinusi perspėjo amerikietes moteris, kad Karibų salose nu-pirkieji karoliai ar kitokie papuošalai, pagaminti iš žirnelių, vadinamų "jequirity", gali būti nuodingi.

Tie žirneliai yra labai kieti, juodi ar balti su raudonais taškėliais, blizgantys, o savyje turi labai stiprių nuodų — abriną. Bent vieno jų nurijimas arba tokio žirnelio prilietimas prie atviros žaizdos gali reikšti tikrą mirtį.

"Lietuvių beletristikos antologijos" antrojo tomo dalyvės, čikagietės rašytojos (iš kair. į deš.) Nijolė Jankutė-Užubalienė, Danutė Brazytė-Bindokienė ir Birutė Pūkelevičiūtė literatūros popietėje — koncerte "Draugo" redakcijos patalpose lapkričio 21 d., Šatrijai pristatant naująjį leidinį lietuviškai visuomenai.

MOTERYS JAV VALDŽIOJE

Šiandien JAV-ėse beveik nėra tokios pozicijos, kurios moteris negalėtų užimti.

Dvi moterys turėjo postus kabinete. Viena jų buvo Frances Perkins, Darbo sekretorė prezidentui Rooseveltui, antra Oveta Culp Hobby, Sveikatos Švietimo ir Gerbūvio, sekretorė prie prezidento Eisenhowerio. Dorothy Jacobson dabar turi žemės ūkio sekretorės asistentės poziciją. Esther Peterson, anksčiau buvusi Darbo sekretorės asistentė, perėmė specialios prezidento asistentės poziciją.

Moterys užima šimtus svarbių pozicijų federalinėje ir valstybinėje valdžoje ir legislati-

rose. Dvi moterys buvo gubernatoriškos ir daugelis jų vyravo valstybės legislatūrose. Šiuo metu dvi moterys yra JAV-ių senatorėmis ir dvi JAV-ių atstovų rūmų narės. JAV-ių išdėtininkas yra moteris, taipgi moteris yra pinigų kalimo direktore. Keturi moterys turi ambasadorių pozicijas. Pereitais metais JAV-ių senatorė Margaret Chase Smith buvo respublikonų kandidatė nominacijon į prezidentus.

Nuo prezidento Johnsono administracijos pradžios, jis paskyrė 73 moteris į svarbias pozicijas.

A. C. N. S.

ALICE STEPHENS DAINININKIŲ SIDABRINĖ SUKAKTIS

J. ŽILVICIUS

Šiomis dienomis daugelio čikagiečių jau yra regėti gražūs, meniškai atspausdinti kvietimai: kairiame kampe kanklės, kurių apačioje skaitmuo "25", ir gaidų linija mūsų pamėgtos dainos "Lietuviai esame mes gimę". Šiuo obalsiu vadovaudamasis per 30 dainininkų vienetas ir plūša lietuviybės palikimo dirvonuose. Šis meniškasis ir patriotiškas kvietimas kviečia Chicago lietuvius pasidžiaugti drauge su dainininkėmis tokia gražia jų veikla. Metų metais jos yra apkeliaavusios visus didžiuosius šio krašto miestus su savo koncertais, kurių atliko per 600! Be to, jos dalyvauja visose JAV ir Kanados lietuvių dainų šventėse. Dažnai vieneto narės sutinkamos ir įvairiuose parengimuose, pradedant duetais, trio, seks tetais, oktetais, o dažnai ir vi-

su būriu. Tai vienintelis tokiu savo judrumu vienetas Chicagoje ir vienintelis savo sąstatu (motery) visame laisvajame pasaulyje.

Ikki naujų ateivių atvykimo vienetai sudarė čia gimusias lietuvaiteis, vėliau pradėjo atsirasti viena kita ir iš naujųjų ateivių. Taip jos gyvuoja ir iki šiol. Per tą dainininkų būrį yra perėję jau daugiau kaip 500. Yra net vėliau tapusių solistėmis.

Šio vieneto organizatorė ir vedėja Alice Stephens per visą netrumpą laikotarpį nesigailėjo jėgų ir pasišventimo. Ji pati šiandien jau yra Muzikos kolegijos profesore ir svetimųjų aukštai vertinama, jai patikėta dainininkų akademinis lavinimas. Nuo pat jos pedagoginio darbo pradžios Muzikos kolegijoje kas vasarą yra jos ruošiamas vasarinis semestras, kuriuo kolegijos vadovybė didžiujasi. Turint tai minty, galima suprasti, kiek ji yra davusi mūsų lietuvaiteis muzikinės kultūros per tuos 25 metus! Todėl mums yra malonu pasidžiaugti jų laimėjimais ir su jomis pabūti drauge. Tuo labiau, kad jos yra daug kartų dalyvavusios svetimtaučių tarpe, turi nemažai įvairių padėkos adresų laišku, dovanų ir garbės pažymėjimų (visi šie eksponatai yra sudėti Lietuvių muzikologijos archyve), o anglių spaudos iškarpa net tūkstančiai!

Kadangi tai nėra eilinis muzikos kultūros įvykis, Alice Ste-

ROŽĖS KULINARIJOS MENE

STFFANJA STASIENE, Cleveland, Ohio

Rožės, rožės, juk tai gėlės, kurias visi mėgsta, kuriomis kiekvienas daržininkas didžiujasi. Kiekviena rožė — tai Dievo autografas mūsų aplinkos pasaulyje, sako Th. Parker.

Pats pavadinimas rožė yra beveik visose kalbose panašus. Šis žodis minimas seniausiuose raštuose. Kiniečiai augino jas nuo neatmenamų laikų, taip pat egiptiečiai, ir graikų mitologijoje dažnai rožės užtinkamos. Rožė, tai simbolis grožio, susietas su romantika. Ankstauro ryto rožė, pasipuošusi deimantiniais rasos lašais, buvo akstinu ne vienam poetui ar muzikui kūrybai. Ir šv. Teresėlė rožių žieduose rasdavo tiek maldos ir jėgos, o jas apglėbusi, jausdavo didelę Dievo meilę, jog pažadėjusi, būdama danguje, berti žemėn rožių lietu. Tačiau gėlių karalienė, žinoma ne tik mene, medicinoje ir religijoje, bet ir kulinarijoje turinti savo vietą. Jau XIV šimt. karalių pilių virėjai vartojo rožes valgių ruošime.

Mes žinome ir Lietuvoje, jog iš erškėčių vaisių mūsų močiutės virdavo uogienes. Šios rožių uogos, kaip žinome, yra ypač turtingos vitaminu C. Arba kiek įvairių kepinų yra žinoma, kur vartojamas rožių vanduo.

Dabartinių laikų kulinarija labai progresyvi, vis ieškoma ko nors naujo, kurios nors staigmenos, sugestijuojančios, patrauklios minties, ieškoma vis kaip nors ypatingau valgių patiekti, vis parodyti įspūdingesnį valg'o papuošimą. Tad grįškime ir vėl prie rožių.

Ir štai dabar, kada pirmieji šalčiai dar nespėjo paskutiniuosius rožių žiedus pakąsti, mes, kaip tos gerosios dėjos, galime jų gyvybę bei grožį dar pratęsti.

Ir kiek galimybių kur mes galime šios išdidžios gėlės žied-

lapelius panaudoti: ant mažų užkandėlių prie arbatos, galime išvirtinti rožių žiedų želė, kuri labai tinka Kalėdoms, galime kristalizuoti žiedų lapelius ir jais puošti tortus ir t. t.

Tinka visų rožių žiedai, bet geriausia arbatinių rožių, nes kitų rožių žiedai per daug stipriai kvėpia ar ir visai nekvepia.

Kristalizuoti rožių žiedų lapeliai

Parinkti gražius rožių žiedus (spalva, kokia norima), nuskalauti, išskaldyti ir kiekvieną žiedą apšukoti į kiau-

šinio baltymą, paskui, atsargiai iškėlus, pabarstyti iš abiejų pusių kristalizuotu cukrumi (gautu kėpyklose). Galima pabarstyti ir paprastu cukrumi.

Dabar lapelius išdėlioti ant lygaus sieto ir orkaitėje padžiointi. Orkaitę tik truputį pašildyti ir tuoj išjungti, reiškia džiovinti, o ne kepti. Išdžiovintus sudėti į stiklą, uždaryti ir sausiai laikyti. Puošiant tortą, žiedų lapelius vėl sudėti į rožės žiedo formą.

Tuos pačius kristalizuotų rožių lapelius naudojame ir užkandėliams. Sausainių formele išspausti iš baltos duonos norimas formas, jas patepti truputį sviestu ir pabarstyti kapotais kristalizuotų rožių žiedų lapeliais. Kraštus papuošti nedideliais geltono sūrio trikampėliais. Tinka prie vyno ir arbatos.

Juzė Daužvardienė (kairėje), Lietuvių moterų klubų federacijos Chicago klubo garbės narė, ir Marija Kriaučiūnienė, klubo pirmininkė, prie klubo suruoštos lietuviškos parodėš YWCA patalpose, kur dalyvavo 48 tautos. Parodėle suruošė M. Kriaučiūnienė ir E. Kučiūnienė, klubo vicepirmininkė.

Pirmoji teisėja (su peruku) Anglijoje

Šį mėnesį Britanijoje karalienės Elzbietos paskyrimu buvo sutikta pirmoji moteris — aukštojo teismo teisėja. Tuojau buvo nustatytos taisyklės, kaip ji turi būti vadinama. Naujoji teisėja yra Dame (britų titulas moteriai) Elizabeth Lane, 60 metų amžiaus. Ji pirmininkaus teisme, kuris JAV galėtų būti vadinamas apskrities teismu.

Vyrai teisėjai Britanijoje va-

dinami "Mr. Justice" ir į juos kreipiamasi "My Lordship" arba "Your Lordship". Teisėja Lane bus vadinama "The Honorable Mrs. Justice Lane" ir teisme į ją kreipiamasi "My Lady" ir "Your Ladyship".

Teisėja Lane, kaip ir vyrai, dėvės baltą britų teisėjų peruką. Nuotraukos spaudoje pasirodė su peruku ir ji atrodo, kaip ir vyrai lordai, labai jau lordiška.

Apdovanotos gailėstingosios seserys

Trys JAV laivyno gailėstingosios seserys, sužeistos Saigone teroristų bombų, paleistų Kūčių naktį į amerikiečių karininkų namą, tapo pirmosiomis amerikiečių moterimis, gavusiomis "Purple Heart" medalius Pietų Viet Name.

Jos buvo sužeistos lekiančių stiklo skeveldrų ir pritrenktos prie grindų sproguosios bombos, bet griežtai atsisakė mediciniškos pagalbos, kol pačios visiems 60 sužeistoms kariams nesuteiktė pirmosios pagalbos.

Medalius gavo: ltn. Ruth A. Mason, Goshen, N. Y.; ltn.

Ann D. Reynolds, Dover, N. H.; ir ltn. Barbara J. Wooster, Laurel, Md.

Ir karalienė studijuoja

Karalienė Elzbieta II, kai ji lankėsi Vakarų Vokietijoje, smarkiai ruošėsi tam savo valstybiniam vizitui. Ji net griežėsi vokiečių kalbos mokymosi.

Princas Pilypas, kuris ją lydėjo, gerai kalba vokiškai, tačiau pati karalienė temokėjo vokiškai labai mažai. Nuo sausio mėnesio ligi gegužės ji tiek jau išmoko, kad galėjo vokiškai pasveikinti bei savo kalboje įterpti keletą vokiškų posakių. Spauda apie tai dabar skelbia, ryšium su princesės Margaritos vizitu JAV-ėse.

Choro dvidešimtmečio jubiliejiniam koncertui rengti komiteto posėdis Brazilų bute. Iš kairės į dešinę: G. Mačė, P. Petraitis, J. Bobinienė, A. Čičė, A. Bračienė, A. Bračė ir A. Stephens, tikteto vakaro vedėjos A. Daukienė ir kasininkė J. Mileričiūtė.

Choro repeticija Alice Stephens studijoje, ruošiantis jubiliejiniam programai. Nuotr. V. Noreikos